Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 43 | Łódź, Wtorek, 19 lutego 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ט״ז אדר ראשון תרצ״ה | № 43

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מענשליכע קרבנות פון שטורם־ווינד אין קראקא און אין דאנציג

שטורם־ווינדען און פערפלייצונגען אין פערשידענע ערטער פון לאנד

ק ר א ק א, 18 (טעלעפאניש)

דער שטורם, וואס האט עהערנעכטען דא געהערשט, האט א חוץ גרויסען מאטעריעלען שאדען, אויך געבראכט אייניגע מענשליכע קרבנות. צוויי מיידלעך, די 17־יעהריגע גראטארטשיק און 13־יעהריגע טאוואר, זענען דורכ׳ן שטורם־ווינד א־ריינגעווארפען געווארען אין טייך און זענען דער־טרונקען געווארען.

אין קראקא אויף פאנסקא גאס 11, איז ביים פערמאכען דאס פענסטער, ארויסגעריסען געווארען דורכ׳ן שטורם־ווינד פון פענסטער און איז ארונטער־געפאלען פון דריטען שטאק, דער 25 יעהריגער זיגמונד שטענער, וועלכער איז אויפ׳ן ארט דער־הרג׳עט געווארען.

ד א נ צ י ג, 18 (ספ. טעל.)

צוליב׳ן שטארקען שטום־ווינד איז עהערנעכ־טען געשטערט געווארען די ארבייט אין פארט.

אויף דער טרוקעניש האט דער שטורם אראפ־געריסען א סך דעכער פון הייזער, איינגעריסען קוימענס און ארויסגעריסען ציגעל און דאכובקעס. מעהרערע מענשען זענען פערוואונדעט געווארען, דריי שווער־פערוואונדעטע זענען אפגעפיהרט גע־ווארען אין שפיטאל.

אין דאנציג גופא אין דער געגענד פון קאשטשאל, האט די פאליציי אפגעשלאסען אייניגע גאסען און פערבאטען דעם פערקעהר. דער עלעק־טרישער שטראם איז אויף אייניגע ערטער געווען איבערגעריסען.

די שכנישע שטעטלעך ווי צאפאט א. אנד. און אויך פארשטעט זענען אין משך פון אייניגע שעה געווען אין דער פינסטער. אויך דער וואקזאל איז אין דער פינסטערניש. די ראדיא־טראנסמיטעס און לופט־קאמוניקאציע איז געווארען אפגעשטעלט, דער טראמוואי־פערקעהר איז געווארען פערהאלטען.

אין שטעטעל שענבערג האט אויפגעריסען א דאמף־קעסעל אין דער ארטיגער פאבריק, דער הייצער איז אויפ׳ן ארט אומגעקומען און דער בנין איז איינגעפאלען.

אין גדיניע

ג ד י נ י ע, 18 (ספ. טעל.)

זונטאג איז איבער גדיניע אריבער א הו־ראגאן. אייניגע סטאטקעס זענען אוועקגעריסען געווארען פון ברעג, באלד זענען זיי אבער צוריק פערפעסטיגט געווארען צום ברעג.

וויטער האט דער הוראגאן אנגעמאכט גרע־סערע שאדענס אויף אנדערע ערטער פון פארט.

אויך אויף העל און יאסטארני זענען מעה־רערע פישער־שיפלעך אוועקגעשליידערט געווארען.

אין זאגלעמביע

ס א ס נ א וו י ץ, 18 (טעלעפאניש)

אין משך פון 36 שעה האט אין זאגלעמביע גע־הערשט א שטארקער שטורם. א גאנצען טאג האט נאך צו דעם שטארק גערעגנט. אויף אייניגע ער־טער איז דער טייך פשעמשא ארוים פון די ברעגעס און פערגאסען די לאנקעס. פון אייניגע צעהנדליג הייזער האט דער ווינט אראפגעריסען די דעכער.

קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט פערנאטירט געווארען.

אין שלעזיען

ק א ט א וו י ץ, 18 (ספעציעל)

אויף די שלעזישע טייכען האט זיך דאס וואסער געהויבען, קיין גרויסע סכנה איז אבער נישט פאר־האן. בלויז אויף אייניגע ערטער האט דאס וואסער זיך געהויבען און פערגאסען די ארומיגע לאנקעס.

אין קיעלץ

ק י ע ל ץ, 18 (טעלעפאניש)

זונטאג ביינאכט האט זיך אין דער קיעלצער סביבה געהויבען ס׳וואסער אויפ׳ן טייך. די בריק איז איינ־געבראכען געווארען. א חוץ דעם זענען דארט פאר־האן גרעסערע אנדערע שאדענס.

אין פינטשעווער פאוויאט האט אויסגעגאסען דער טייך נידזשיצא און פערגאסען די באהן־ליניע. דער פערקעהר איז דארט אפגעשטעלט געווארען.

דאס וואסער פאלט שוין און היינט וועט די קאמו־ניקאציע צוריקגעשטעלט ווערען.

דאס זעלבע וואסער האט זיך אריינגעריסען אין 7 הייזער פאר דער פארשטאט סקאלמיעזש.

היינט 7 א זייגער פריה האט געריהרט דאס אייז אויף דער ווייסעל לעבען ניי־קארטשין.

אויפן ארט זענען ארוים פארשטעהער פון דער מאכט, כדי ארויסצוגעבען געהעריגע פעראָרדנונגען.

אין קעלצער פאוויאט האט זיך דער טייך ביי־נאכט שטארק געהויבען, ביטאג האט דאס וואסער גענומען צוריק פאלען.

וו י ע ל ק א וו י ע ש — ה א ל ע ר א וו א 18 (ספ.)

נעכטען שפעט אין אווענד, ווען עס האט אויפן פוילישען ברעג געהערשט דער שטורם־ווינד, איז אנגעקומען א צוג אויף דער ליניע פוצק — קראקאוו און איז ארויפגעפאהרען אויף צוויי פרויען און איין מאן, וועלכע זענען געגאנגען אויף די שינעס און צוליב׳ן שטורם נישט געהערט דאס אנקו־מען פון צוג. אלע דריי זענען אומגעקומען.

א שטורם־ווינד איבער פויזען און אומגעגענד

פ ו י ז ע ן, 18 (טעלעפאניש)

זונטאג האט זיך איבער פויזען און דער סביבה אריבערגעטראגען א שטורם־ווינט, וועלכער האט ארויסגערופען קאטאסטראפעס אין עטליכע ערטער. אין דארף גארטשעוויצע זענען אומגעקומען 2 פער־זאן, 7 מענשען זענען פערוואונדעט געווארען. עס איז איינגעפאלען א וואנד פון א הייזעל, שפעטער האט מען פון אונטער די חורבות אפוירגענומען די 52־יעהריגע סטאניסלאווא זשעבזשינסקא מיט איהר 18־יאהריג אייניקעל פעליציא. אויך אין פויזען האט דער שטורם געמאכט גרויסע היזקות, אראפגעריסען דעכער, איינגעווארפען פארקאנעס, אויפ׳ן שאסע האט דער ווינד ארויפגעווארפען אנ׳אויטא אויף א בוים.

פערפלייצונגען אין גאליציען

ק ר א ק א, 18 (יט״א טעלעפאניש)

פון א גאנצע רייה ערטער אין מערב־גאליציע קו־מען אן ידיעות וועגען פערפלייצונגען. ס׳זענען פער־גאסען געווארען פעלדער אויף גרעסערע שטחים, אויך א סך הייזער זענען פערגאסען געווארען. מאנ־כע בריקען זענען שטארק בעשעדיגט געווארען. עס איז ארגאניזירט געווארען א רעטונגס־אקציע פון פייערלעשער און פריוואט־מענשען, וועלכע ארביי־טען ענערגיש צו פערהיטען פון גרעסערע שאדענס.

איטאליענישע אקציע אין אפריקע

פ א ר י ז, 18 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע פרעסע קאמענטירט די בע־ראטונג אין גרויסען פאשיסטישען ראט אין רוים. „לע מאטען״ שרייבט, אז די גרעניצען פון שויך מיטלען זענען איבערגעשריטען געווארען. דאס אי־בערשיקען מיליטער קיין אפריקע, וואס איז אנ־הויב אפגעלייקענט געווארען, איז שוין אפיציעל בעשטעטיגט און די מאביליזאציע פערשפרייט זיך.

די צייטונג האלט, אז די רוימישע רעגירונג ענטוויקעלט א גרויסע אקציע אין אפריקע, כדי זיך צו גאראנטירען די זיכערקייט פון מעגליך צו מא־כען א קאלאניאל־עקספאנסיע.

די ארבייט ארום די ענט־וואפנונגס־פראיעקטען?

ג ע נ ף, 18 (ספ.)

היינט האט זיך אנגעהויבען די סעסיע פון קאמיטעט ביי דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ. עס וועלען בעטראכט די ענטוואפנונגס־פראיעקטען.

אונענדליכע קייט פון רדיפות אויף יודען און יודען־העצע אין דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן (יט״א) דער „אבערבערגישע באטע״ אין גומערסבאך טיילט מיט, דאס ער גרופען־לייטער עריק גלאס האט אויף א נאציאנאל־סאציא־ליסטישער פערזאמלונג אין דערשלאג ערקלערט צוו. אנד.: „בנוגע אונזער שטעלונג אין דער יודען־פרא־גע איז עס גאנץ קלאר: ווער עס קויפט ביי יודען, ווערט אויסגעשלאסען פון דער פארטיי״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) אין בוטענהיים און הירשייד ביי בראמבערג זענען אויסגעהאנגען געווארען טאוו־לען מיט אויפשריפטען: „יודען נישט געוואונשען״.

אין צערף (סאארבורג) איז אויסגעהאנגען ביים אריינגאנג אין שטעטעל דער אויפשריפט: „יודא טראג זיך אפ״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) אין דער „יוריסטישער וואָ־כענשריפט״ איז פערעפענטליכט אנ׳ענטשיידונג פון קאמערגעריכט, וואס שטעלט פעסט, אז די בעצייכ־נונג „דייטש״ אין נאמען פון א פירמע טאר נישט אריינפיהרען אין טעות דאס פובליקום. מיט דער בעצייכנונג איז דעריבער ערלויבט זיך צו בענוצען בלויז ארישע פירמען. אין אנדערע פאלען קומט דאס אין בעטראכט נאר אין דעם פאל, אויב פאר יעדען איז גאנץ דייטליך די נישט־ארישע אפשטא־מונג פון דעם געשעפטס־אייגענטימער.

ב ע ר ל י ן (יט״א) דער „וועסטדייטשער בעאָב־אכטער״ טיילט מיט, דאס לויט דער ערקלערונג פון שטעלפערטרעטער פון גאולייטער ריכארד שאלער וועט יעדער מיטגליד פון דער „נאציאנאל־סאציא־ליסטשער פאלקסוואהלפארט״, וועלכער איז א גע־שעפטסמאן, בעקומען א ספעציעלען פלאקאט פאר זיין שויפענסטער. אזוי ווי די פלאקאטען וועלען זיין צוטריטליך אויסשליסליך פאר אריער, וועט „יעדער״ פאלקסגענאסע זיכער וויסען, אז אזעלכע געשעפטען זענען אונבעדינגט אריש..

ב ע ר ל י ן (יט״א) ווי עס טיילט מיט דער „פעל־קישער בעאבאכטער״, האט דער לייטער פון ראסען־פאליטישען אמט ביי דער נאציאנאל־סאציאליס־טישער פארטיי דר. וואלטער גראס צום שלוס פון פאליטישען שולונגסקורס אויף דער בערלינער או־ניווערזיטעט געהאלטען א צוזאמענפאסענדען רעפע־ראט וועגען דער ראסען־ערציהונג. דער רעפערענט האט בעטאנט, אז די גאנצע גוזעצגעבונג פון דער מלוכה איז אליין מעהר דורכגעדרונגען מיט די ראסען פרינציפען און האט אויסגערדיקט די האפנונג, אז די ראסען־פאליטיק וועט געפנען א שטארקען אפ־קלאנג אויף דער גאנצער וועלט.

אין דער נאר וואס ערשינענער אויספיהר־פער־ארדנונג צום געזעץ וועגען געזונדהייטס־וועזען ווערט עמפוילען איינצוריכטען געזונדהייטס־אמטען אין יעדער שטאט און לאנדקרייז, וועלכע וועלען אנ־פיהרען מיט דער „געזונדהייטליכער פאלקסבעלעה־רונג״ לויט די פרינציפען פון דער ראסען־לעהרע.

נ י ר ע נ ב ע ר ג (יט״א) די „פרענקישע טאגעס־צייטונג״ טיילט מיט, אז לויט דער פעראָרדנונג פון רייכס־אינערן־מיניסטער איז אונטער׳ן פארוואורף פון „פאלקס און שטאאטספיינדליכע בעשטרעבונ־גען״ קאנפיסקירט געווארען דאס גאנצע פערמעגען פון יודישען פאבריקאנט אויגוסט באוערפריינד אין פירטה.

(יוליוס שטרייכער האט דער העצע געגען באו־ערפריינד געווידמעט א ספעציעלען נומער פון „שטירמער״ און האט איהם סוף־כל־סוף „ליקווידירט״).

ב ע ר ל י ן (יט״א) דאס אפיציעלע דייטשע נאכ ריכטען־ביורא טיילט מיט, מיט א מערקווירדיגער צופרידענהייט, אז „דער לאדזער שטאט־ראט, וואס בעזיצט לעצטענס א נאציאנאל־דעמאקראטישע מעהרהייט, האט געשטראכען אלע שטאטישע סובּ־ווענצען פאר יודישע שולען און בילדונגס־אנשטאל־טען״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) אין דעם לעצטען העפט פון „אמטסבלאט פון רייכס און פרייסישען בילדונגס־מיניסטעריום״ זענען ערשינען לענגערע אויספיה־רונגען וועגען דער בעדייטונג פון דער „ראסען־לעה־רע״ און דעם שול־אונטערריכט. די שולען מוזען אויפגעקלערט ווערען וועגען דעם „נארדישען רא־סען־געמיש פון דעם איצטיגען דייטשען פאלק״, וואס ווערט ענטגעגענגעשטעלט אנדערע פרעמדרא־סיגע און בעזונדערס דעם יודענטום. יעדע פערמי־שונג ווערט געצייכענט אלס „פערראט פון די פאלקס־אויפגאבען, וואס פיהרט צום אונטערגאנג״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) לויט א פעראָרדנונג פון דער הויפט־ערציהונגס־לייטונג פון דער נאצי־פארטיי איז פערבאטען די מיטגלידער פון נאציאנאל־סאציאליס־טישען לעהרער־פערבאנד, אונאפהענגיג דערפון, צי זיי זענען מיטגלידער פון דער פארטיי אדער נישט, זיך צו לאזען פערטרעטען דורך יודישע אדוואקא־טען.

ווער עס וועט זיך נישט אונטערווארפען דער דאזיגער פעראָרדנונג וועט אויסגעשלאסען ווערען פון דעם לעהרער־בונד.

ב ר ע ס ל ו י (יט״א) דער נירענבערגער „שטיר־מער״ האט אין אויגוסט 1934 געפיהרט א ווילדע יודען־העצע וועגען „א ריטואלמארד אין ברעסלוי״ אין צוזאמענהאנג מיט א געהיימניספולען מארד, וואס איז אין יוני 1926 אויסגעפיהרט געווארען אי־בער 2 קינדער פון דער אלמנה פעהזע אין ברעסלוי, איצט איז אין ברעסלוי ארעסטירט געווארען דער געוו. סטודענט הערבערט העל, געגען וועלכען עס זע־נען פעסטגעשטעלט געווארען פעסטע בעווייזען, אז צוליב פאטאלאגישע סעקסואל־טעמים איז ער בע־גאנגען דעם מארד איבער די דערמאנטע קינדער.

נאך איין שענדליכער ליגען פון „שטירמער״ וועלכע אזוי ארום עפענטליך דעמאסקירט.

גרויסעווירטשאַפטליכע באַנק

פאַר יודישע סוחרים, פאַבריקאַנטען און האַנדווערקער

ווערט געגרינדעט אין וואַרשע

וואַרשאַ, 18 (יט״א טעלעפאָניש)

אונטערן פאָרזיץ פון סענאַטאָר שערעשעווסקי איז פאָרגעקומען אַ גרויסע ווירטשאַפטליכע בעראַטונג.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען אַ גרויסע ווירטשאַפטליכע באַנק פאַר יודישע סוחרים, פאַבריקאַנטען און האַנדווערקער.

אין אָרגאַניזיר-קאָמיטעט זענען אַריין: סענאַטאָר שערעשעווסקי, געפנער, דעפ. ווישליצקי, פּרעזעס מעזור און אַנד.

הרב קוק — עהרען-בירגער פון תל-אביב

אַפּעל צו יודישע יוגענטלייט, נישט צו אַנטלויפען פון די פּאָליציי-פּאָסטענס

תל-אביב, 18 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער תל-אביב'ער שטאָט-ראַט האָט בעשטימט דעם הרב קוק אַלס עהרען-בירגער פון תל-אביב. די אַרבייטער-פראַקציע האָט זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען.

אויף דער זעלבער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערגרעסערן די צאָהל פּאָליציאַנטען מיט נאָך 200.

דער שטאָט-ראַט האָט זיך אויך געווענדעט מיט אַן אַפּעל צו דער יודישער יוגענד, זיי זאָלען זיך נישט אָפּזאָגען פון די פּאָליציי-אַמטען.

ערקלערונג פון קרן-תל-חי

וועגען דער ערקלערונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

פאַריז (יט״א). אַלס ענטפער אויף דער ערקלערונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע וועגען „תל-חי״ האָט די צענטראַל-פערוואַלטונג פון דעם תל-חי-פאָנד פערעפענטליכט אַן ערקלערונג אין וועלכער עס ווערט געזאָגט:

קרן תל-חי איז אַן אונפּאַרטייאישע אָרגאַניזאַציע און אין אַ גאַנצע רייה לענדער זענען אין די קרן-תל-חי-אָרגאַנען צוזאַמענגעשטעלט פון ציוניסטען און נישט-ציוניסטען פון פערשידענע גרופּירונגען (מזרחי, רעוויזיאָניסטען, אַלגעמיינע ציוניסטען א. א.)

צום בעריכטס-יאָהר פון קרן תל-חי, וואָס ענדיגט זיך פּסח, וועט אַרויסגעגעבען ווערען דער בעריכט, פון וועלכען אויך די ציוניסטישע עקזעקוטיווע וועט האָבען די מעגליכקייט זיך צו בעקענען מיט דער טעטיגקייט פון קרן תל-חי אין ארץ-ישראל.

דער קרן תל-חי איז נישט שעדליך פאַר די ציוניסטישע פאָנדען. צווישען די פערשידענע יודישע נאַציאָנאַלע פאָנדען דאַרף נישט זיין קיין פּלאַץ פאַר קאָנקורענץ אָדער געגענזייטיגער פיינדליכקייט.

43 טויזענד פונט פאַר אַן אַראַבישער האַנדעלס-שול

האָט בעשטימט דער הויך-קאָמיסאַר

ירושלים, 18 (יט״א טעלעגראַפיש)

דער הויך-קאָמיסאַר האָט בעשטימט 43 טויזענט פונט צו בויען אַן אַראַבישע האַנדעלס-שולע.

זיצונג וועגען יודישען וועלט-קאָנגרעס

סומט פאַר דעם 23. ד. ח. אין פּאַריז

פּאַריז, 18 (יט״א טעלעגראַפיש)

אויפ'ן 23-טען און 24-טען ד. ח. ווערט גערופען אַ זיצונג וועגען יודישען וועלט-קאָנגרעס. פון פּוילען קומען צו דער זיצונג דר. ראַזמאַרין און דר. העלמאַן.

פערלענגערט אויף 6 חדשים די וואוין-רעכט

פון דייטשע פּליטים אין בעלגיען

בריסעל, 18 (יט״א טעלעגראַפיש)

דאָס יוסטיץ-מיניסטעריום האָט פערלענגערט אויף 6 חדשים די וואוין-רעכט פון די דייטשע פּליטים אין בעלגיען.

אָפּגעלייגט די זיצונג

פון אַנטי היטלער-קאָמיטעט

וואַרשאַ, 18 (יט״א טעלעפאָניש)

די זיצונג פון אַנטי-היטלער-קאָמיטעט איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז'ן 10-טען מערץ.

Dr. med. **P. Braun**

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוונט.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע פון 630.— זל. אָן

אָרגאַניזירט: „אַרביס״ פּיעטריקאָווער 18, טעל. 149-33

„ 65, „ 201-20

פאַר 2.50 זל.

לערן איך אויס גרינדליך טאַנצען

פאָקסטראָט, סלאָופאָקס, וואַלס א.נ. געלסקי, טאַנגאָ א. ז. וו. איינשרייבונגען אין דער טאַנץ-שולע פּאָלודניאָווא 10

דער קורס הויבט זיך אָן מאָנטאַג דעם 18-טען פעברואַר.

דיפּלאָמירטער טאַנץ-לעהרער

ד. פרידוואַלד.

פאַר גאַלד, בריליאַנטען, זילבער, ביזשוטעריע און לאָמבאַרד-קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאַר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכט-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאָג און פון 5—9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 בײַטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אונבעמיטעלטע לעמשניצע-פּרייזען

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

AMBULATORJUM ZŁAMAN

(צובראָכענע קנאָכען)

מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן אָרט לעמשניצע-פּרייזען

Dr. J. Lubicz

Południowa 9, tel. 183-17.

Dr.

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

שערפּיער 37 (בענעדיקטאַ 6.)

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכם.

וועגען מיין סכסוך מיט ה'

יעקב כאהן

האָב איך מיך מיט איהם פרידליך פערשטענדיגט און שפּענד דאַפיר 18 זלאָטעס אויף „מושב זקנים״.

בנימין שער.

6893

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA"

Gdańska 31a, tel. 192-64

טאָגען אַ גאַנצען טאָג. נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזען פאַר אונפערמעגליכע — ביליגערע פּרייזען.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY

עלעקטרישע בעשטראַלונגען, קוואַרץ-לאַמפּען, סאָלוקס, דיאַטערמיע.

Gdańska 31a, parter, tel. 192-64

עס ווערט אַרויסגעבאָרגט קוואַרץ-לאַמפּען אַהיים.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

פּריוואַט-קליניק

פון האַלז-, נאָז- און אויערען-קראַנקהייטען

86 **Piotrkowska 55**

Telefon 174-74

Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

GABINET DENTYSTYCZNY

Lek. Dty

A. Struńskiego

פּיעטריקאָווער 43, טעל. 165-20.

אין טעטיג

8-ונג, קאַלאַניאַל און פּרוכט-הענדלער!

דער קאָלאָניאַל-הענדלער-פעראיין, שרודמיעסקאַ 20, טעל. 142-98, מאַכט בעקאַנט, אַז ווער עס וויל געניסען פון דער

2-טער צוטיילונג פון פּאַמעראַנצן

דאַרף זיך מעלדען אין פעראיין היינט, דינסטאָג, דעם 19. פעברואַר פון 6 ביז 9 אָוונט.

די פערוואַלטונג.

416

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פּאַלטענס און אַנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאָמאַשאָווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09

געדענקט. פראָנט 2 שטאָק.

געדענקט, פראָנט 2 שטאָק

נאָוואָמיעסקאַ 5, פראָנט 2 שטאָק

צוזאַמען מיט דער פאַמיליע, בעוויינען מיר דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער ליבען, האַרציגען חבר

נ״ע אברהם פישמאַן

וואָס איז אוועקגעריסען געוואָרען פון אונז אין בליהענדען עלטער פון 28 יאָהר.

אייער צער — איז אונזער צער!

פנחס און גענע אַבראַמאָוויטש,
אברהם און ראַכעלע סטראָוטשינסקי,
ישראל זשאַק און פאַמיליע,
יעקב סאָלעם און פאַמיליע, מנשה משוב,
יהודה און העלענקע ווייסבערג,
דוד אַקאָוויע, משה טאַבאַטשניק און פרוי,
ש. האַרן, ח. סאַבאַדסקי און פרוי,
פאַמיליע גינטער, דוד קעסטענבערג,
טאָלאַ גוטמאַן, לובאַ פרידמאַן,
אַנשעל ברעסלער, מרדכי ליפשיץ,
פאַמיליע אַבראַמאָוויטש, ל. מאָנאַסטירסקי.

6299

תלמוד תורה דאַלמשטאַדט, ברזינר 23

הועד דת״ת מברכים את חברינו כמר מו״ה

ר' יעקיל נ״י דעמבאָוויץ

בברכת מז״ט לארושיו בתו מרת פרימעט תחי' עם הב' כמר שלמה נ״י טאַראַנטשיק ויזכו לראות מהם אושר ועושר בזכות תינוקת של בית רבן.

הועד דת״ת

6295

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי״ ציגעלגאַס 27

יודישע קינסטלער אין לאָדזש, פאַרן יודישן וואָרט אין פּאַלעסטינע

שבת, ד. 23 פעברואַר 1935 פּינקטליך 10.30 פריה

אַ ליטעראַריש-קינסטלערישע אַקאַדעמיע

מיט'ן אָנטייל פון די בעקאַנטע דיכטער און אַרטיסטען: בהאַדעראָן משה, באָזשיק מאַקס, גראַנאַך אַלעקסאַנדער, הילדעבראַנד מרדכי, ליטמאַן ענער, לעמבערגער גרשון, ליפּמאַן משה, מלאך ל., רובינא פּאַגיאַ, ראַבאַך ישראל.

דערצעהלונגען: ראָטמאַן ה' ל. האָלענדערסקי.

פּראָגראַם: רעדעס / לידער / רעציטאַציעס / געזאַנג / טאַנץ.

איינצעלהייטען אין די פּראָגראַמען:

בילעטען פון 25 גר. ביז 1 זל. שוין צו בעקומען אין דער באַראַכאָו-ביבליאָטעק, של. קאָשטשושקי 9 און טאָג פון דער אַקאַדעמיע ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

וויכטיג פאַר עולים קיין ארץ-ישראל

די עקספּ. פירמאַ „POLTRANS״

נאַרוטאָוויטשאַ 27, טעל. 155-27

מעלדעט שמעהט אין פערבינדונג מיט דער פירמע ל. אַדלבערג און בעזיצט אַ שטענדיגען פערטרעטער אין תל-אביב בעזאָרגט אין פערלויף פון 14 טעג זעמטליכע באַגאַזשען נאָך ארץ-ישראל צו אויסנאַהמס-פּרייזען.

BIURO TRANSPORTOWE „POLTRANS"

Łódź, Narutowicza 27, tel. 155-27.

נעכטען איז אין עלטער פון 61 יאָהר נאָך קורצע און שווערע ליידען געשטאָרבען אונזער לאַנגיעהריגער פאָרזיצענדער פון שידס-געריכט

אהרן רידער נ״ע

די לויה קומט פאָר היינט דינסטאָג, 11 פריה פון טהרה-הויז. אַלע מיטגלידער פון דער צענטראַלע ווערען אויפגעפאָדערט אַנטיילצונעמען אין דער לויה.

דער ראַט און פערוואַלטונג

פון צענטר. יוד. האַנדווערקער און קליין-אינדוסטריעלער-פערבאַנד פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, פּילסודסקיעגאָ 69.

421

אקצעפטירט די הילף=אקציע פאר פוילישע יודען

א זעקסטעל טייל בעשטימט אויף רעליגיעזע יודישע צוועקע

ל א נ ד א ן, 18 (יט"א טעלעגראפיש).

דער וועד הקהלות האט אקצעפטירט די הילף-אקציע פאר די פוילישע יודען. דער אנהויב פון דער אקציע איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 29-טען מערץ. ס'איז געשאפען געווארען א פער=טיילונגס=קאמיטעט אין וועלכען ס'געהען אריין 8 פארשטעהער, דערונטער 4 פון וועד הקהלות.

ס'איז אויך בעשלאסען געווארען, אז א זעקסטעל טייל פון דער סומע זאל געהן אויף רעליגיעזע יודישע צוועקען.

געשטארבען דער יודישער שריפטשטעלער אין בראזיליען אדאלף קישיניאווסקי

ריא-דע-זשאנעירא (יט"א) דער יודישער שריפטשטעלער און זשורנאליסט אדאלף קישיניאווסקי איז דא געשטארבען אין עלטער פון 45 יאהר.

קישיניאווסקי איז געבוירען געווארען אין טיראספאל (קרים), אין 1909 האט ער אויסגעוואנדערט קיין ארגענטינע און אין יאהר 1918 האט ער זיך בעזעצט אין ריא-דע-זשאנעירא, וואו ער איז אין 1923 געווען איינער פון די גרינדער און רעדאקטאר פון דעם ערשטען יודישען וואכענבלאט אין בראזיליען. ער האט אויך רעדאגירט א צאהל אנדערע אויסגאבען.

קישיניאווסקי איז דער מחבר פון "נייע היימען", דאס ערשטע יודישע בוך דערצעהלונגען, וואס איז דערשינען אין בראזיליען. דאס בוך שילדערט דאס לעבען פון די בראזיליאנער יודען. קישיניאווסקי האט אויך געשריבען אונטער די פסעוודאנימען "מעלאנכאליק", "איש יהודי" און א. ח. הלוי.

17 יודישע יונגעלייט פערמשפט

פאר שטטרען טשערנאווס רעפעראט אין א"י

יפו, 18 (יט"א טעלעגראפיש)

דאס געריכט האט פערמשפט 17 יודישע יונגעלייט, וועלכע האבען בשעתו געשטערט טשערנאוו'ס רעפעראט אויף פערשידענע געלד-שטראפען.

אויף דער זעלבער זיצונג האט דאס געריכט פערמשפט דניאל אבראמאוויטש'ן אויף 4 חדשים תפיסה פאר פערשפרייטען קאמוניסטישע אויפרופען.

סאאר=געביט געהט שוין איבער צו דייטשלאנד

סאאר-בריקען, 18 (ספ. טעל.)

נעכטען איז סאאר-געביט ענטגילטיג איבערגעגאנגען אין דייטשען רשות.

12 בייננאכט האבען די פראנצויזישע צאל-בעאמטע פערלאזען זייערע אמטען אויף דער גרעניץ סאאר — דייטשלאנד. אויף דער גרעניץ סאאר-פראנקרייך, האבען איבערגענומען זייערע אמטען 500 דייטשע צאל-בעאמטע. די דאזיגע ענדערונג איז פארגעקומען אין פולשטענדיגער ארדנונג און רוה.

סאארבריקען, 18 (ספ. טעל.)

דאס שוועדישע מיליטער האט היינט פערלאזען דעם סאאר-געביט.

דער דאלאר בלייבט דעוואלואירט

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעאונרוהיגונג, וואס הערשט ביי די אלע, וואס זענען שולדיג דאלאר-חובות, אז מען זאל אמאל נישט אין אמעריקע צוריקשטעלען דעם גאלד-קורס פון דאלאר — קענען מיר אינפארמירען, אז דאס איז פולשטענדיג אויסגעשלאסען. ווי אזוי עס זאל נישט זיין דער אורטייל פון העכסטען געריכט אין וואשינגטאן וועגען דער געזעצליכקייט פון רוזוועלט'ס פאליטיק — וועט זיך די לאגע פון דאלאר-קורס נישט ענדערן. די רעגירונג אין וואשינגטאן האט שוין אנגענומען אלע מיטלען, אז אין פאל פון א נישט-גינסטיגען אורטייל פון העכסטען געריכט, וועט די רעגירונג שאפען א נייעם געזעצליכען באדען פאר דער דעוואלואציע פון דאלאר. עס איז פולשטענדיג זיכער, אז צוליב דעם וועט דער דאלאר מיט קיין איין פונקט נישט טייערער ווערען.

פארשטעהער פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס

אינטערווענירען ביים יאפאנישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן וועגען דער געפעהרליכער יודען-העצע אויפ'ן ווייטען מזרח

נ י ו - י א ר ק. (יט"א) לויט דער אויפפאדערונג פון די יודען אין כארבין און שאנכאי האט ד"ר סטעפען וויז, פארזיצער פון דער פאליטישער קא. מיסיע פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס און פראפ.. האריט, מ.. קאלען, סעקרעטאר פון דער קאמיסיע קאנפערירט מיט דעם יאפאנישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן..

די פארשטעהער פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס האבען מיטגעטיילט דעם יאפאנישען אמבאסאדאר, אז צווישען די יודען אויפ'ן ווייטען מזרח הערשט א שטארקע בעאונרוהיגונג צוליב אנ'אנגעווענליכען בעריכט, וואס דער אגענט פון דער געהיים-פאליציי אין מאנדזשוריען מ. עגוטשי, האט פערעפענטליכט אין צוזאמענהאנג מיט צורויבען און ערמארדען שמעון קאספע, א זוהן פון א רייכען יודען אין כארבין, דאס פערברעכען וואס איז בעגאנגען געווארען דורך רוסישע ווייסגווארדייער, ווערט אין דעם בעריכט בערעכטיגט אויפ'ן גרונד פון "רוסישען פאטריאטיזם". און אין דעם בעריכט פון עגוטשי ווערט געזאגט:

"די אנגעקלאגטע זענען אבסאלוט זיכער, אז די שולדיגע אין חורבן פון צארישען רוסלאנד און אין מארד פון צאר און זיין פאמיליע, זענען יודישע קאמוניסטען און יודישע פיהרער פון דער דריטער געגנומען נקמה פאר דייער פאטערלאנד קאמוניסטישער רעגירונג.. די אנגעקלאגטע האבען און דורך דער נקמה אויסגעדריקט זייערע אנטי-סאוויעטישע און אנטי - יודישע געפיהלען".

ד"ר וויז און ד"ר קאלען האבען געצייגט די אויפמערקזאמקייט פון יאפאנישען אמבאסאדאר דערויף, אז יאפאנישע בעאמטע, וואס זענען אויף דער דינסט פון דער רעגירונג פון מאנדזשוריען, ערמוטיגען די אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, וועלכע ווערט אנגעפיהרט פון די ווייסגווארדייער אין כארבין. אין פערלויף פון די לעצטע 2 חדשים ווערט דארט געפיהרט איין. דער פרעסע א העפטיגע קאמפאניע פון בלבולים אויף יודען, וואס ווערען בעשולדיגט אין כלערליי פערברעכענס..

די פארשטעהער פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס האבען אויך געצייגען די אויפמערקזאמקייט פון אמבאסאדאר סאאיטא אויף דעם פערשפרייטען, וואס דער יאפאנעזישער מיניסטער אין כינא און דער יאפאנישער ווייצע-מיניסטער פאר אויסלענדישע ענינים האבען געגעבען די פארשטעהער פון דער יודישער קהלה אין שאנכאי, אז די יאפאנישע רעגירונג וועט נישט דערלאזען צו קיין פערשפרייטונג פון אנטיסעמיטיזם.

די פארשטעהער פון קאנגרעס האבען דערביי געגעבען דעם אמבאסאדאר איבערצוגעבען א בקשה צו זיין רעגירונג, אז זי זאל אויסנוצען איהר איינפלוס אויף דער רעגירונג פון מאנטשוקא לטובת די דארטיגע יודען און העלפען אפשאפען די פאניק, וואס הערשט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג פון ווייטען מזרח. דער אמבאסאדאר האט צוגעזאגט זיין אונטערשטיצונג און האט פערשפראכען זיך גלייך צו שטעלען אין פערבינדונג וועגען דעם ענין מיט דער יאפאנישער רעגירונג..

ד"ר צ. שאבאדס אויטאביאגראפיע אין בוך-פארם

ווילנע. (יט"א) דער יודישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט, וואס ד"ר צ.. שאבאד איז געווען איינער פון זיינע מיטגרינדער און אקטיווסטע טוער, האט ארויסגעגעבען אין בוכפארם די אויטאביאגראפיע פון דעם פערשטארבענעם מעדיצינער, כלל-טוער און קולטור-בויער. די אויטאביאגראפיע פון ד"ר צמח שאבאד איז נישט בלויז א דאקומענט, וואס בעשרייבט דאס לעבען פון א בעדייטענדער יודישער פערזענליכקייט און איהר ווירקונג אויפ'ן כלל, נאר זי איז אויך א וויכטיגער היסטארישער דאקומענט פאר די צייט-געשעהענישען אין משך פון דעם לעצטען האלבען יאהרהונדערט, בפרט אין אזא צענטער פון יודישען לעבען ווי ווילנע.

די אויטאביאגראפיע האלט 6 דרוקבויגען און איז אילוסטרירט מיט בילדער פון ד"ר צ.. שאבאד.

טרויער=אקאדעמיע פון "טאז"

צום אנדענקען פון ד"ר. צמח שאבאד

ווארשע (יט"א) לויט דער איניציאטיוו פון דער הויפט פערוואלטונג און פון דער ווארשעווער אבטיילונג פון "טאז" וועט מיטוואך, דעם 20 ד.ח. אין טאג פון שלושים נאכ'ן טויט פון דר. צמח שאבאד פארקומען א גרויסע טרויער אקאדעמיע צום אנדענקען פון פערשטארבענעם. מיט רעדעס וועלען אויף דער אקאדעמיע ארויסטרעטען דער פרעזעס פון "טאז" ד"ר גרשון לעווין, פראפ. מ. שאר, ד"ר וואולמאן און ד"ר שיפער, וועלכע וועלען שילדערן די געשטאלט פון ד"ר שאבאד אלס כלל-טוער, מעדיצינער און קולטור-בויער.

לויט'ן אויפטראג פון דער הויפט פערוואלטונג פון "טאז" וועלען אין דעמזעלבען טאג פארקומען טרויער אקאדעמיעס אין די 52 אפטיילונגען פון "טאז" אין גאנץ פוילען.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

Dr. med.
P. KOTOK
אינערליכע קראנקהייטען
ZEROMSKIEGO 44, telef. 114-25
נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

OGŁOSZENIA TELEFONICZNIE
121-36
lub
121-16

Załatwia fachowo
Akwizycja ogłoszeń
S. Fuchs
Piotrkowska 50

די לובלינער ישיבה ווערט נישט געשלאסן

ר' שימעלע איבערגעכאפט די מאס מיט זיין "חלום-בריף" קיין קראקא. — די "שימעלים טעו" ענטלויפען פון שימעלען און שרייבען מחילה-בריף צו דער ישיבה-לייטונג. — פארוואס איז בעשלאסען געווארען נישט איבערצורייסען די למודים אין דער ישיבה

"לובלינער טאגבלאט" שרייבט:

ווי מיר האבען מיטגעטיילט אין "לוב. טאגבלאט" איז אויף דער רבנים-בעראטונג אין קראקא בעשלאסען געווארען צו שליסען די ישיבה אויף אן אומבעשטימטע טערמין, צו בעזייטיגען פון דער ישיבה 75 תלמידים, און דורכצופיהרען אנ'איבער-רעגיסטראציע פון די תלמידים..

דאס שליסען די ישיבה האט שוין געזאלט געשעהען היינטיגען דינסטאג.

זענען אבער פארגעקומען נייע פאסירונגען, וועלכע האבען פערורזאכט, אז כמעט אין דער לעצטער מינוט, איז בעשלאסען געווארען, אז די למודים אין דער ישיבה זאלען נישט איבערגעריסען ווערען.

דער בעשלוס פון קראקא וועגען א ראדיקאלע האנדלונג לגבי די תלמידים, האט צווישען די לעצטע געמאכט א זעהר שטארקען איינדרוק. די גרעסטע מעהרהייט, וועלכע איז זעהר לאיאל, האט אנגעהויבען אנ'אקציע, אז זיי זאלען נישט ליידען צוליב חטאים פון אנדערע. גלייכצייטיג האט זיך אויך צווישען די "שימעליסטען" אנגעהויבען א ביזער "קרים" די ישיבה-לייטונג האט לאנג געהאלטען בסוף די אייגענטליכע מאטיוון צוליב, וועלכע ר' שמעון ענגעל איז בעזייטיגט געווארען פון דער ישיבה.. ערשט לעצטענס ווערענדיג דערצו געטריבען דורך דער האנדלונג פון די "שימעליסטען", האט מען אנגעהויבען עפענטליך צו דערצעהלען וועגען די מאטיוון, באמעהר האט מען דעריפון גערעדט צווישען די תלמידים דערצו האט באה שימעלע איבער-געכאפט די מאס מיט זיין לעצטען ביז קיין קראקא צום באלאנער רבי'ן מכוח דעם "בעפעהל", וואס דער לובלינער רב האט איהם געגעבען אין חלום איז געהן געהייסען איהם איינצונעהמען די ישיבה.

צווישען די מעהר פערנונפטיגערע תלמידים אויך ביי די "שימעליסטען". האט דער דאזיגער בריף ארויסגערופען א שטארקען פערדרוס און מען האט זיך אנגעהויבען ארומזעהען, אז ר' שימעלע געהט צו ווייט, אז אין זיין מוח רוהען עפעס אויסטערלישע פאנטאזיעס, אז ער חלומ'ט נישט נאר ביינאכט נאר אויך ביימאג און זעה-צו נאך האט זיך ר' שימעלע, אין דעם זעלבען בריף, ערלויבט צו זידלען די אנגעזעהענסטע רביים און רבנים אין פוילען. און היות ווי דער בריף איז איבערגעשיקט געווארען פון קראקא קיין לובלין און דער איינהאלט איז דא בעקאנט געווארען צווישען די תלמידים, האבען פיל פון צווישען די "שימעליסטען" זיך תיכף צוריקגעצויגען פון זייער רבי'ן און האבען ערקלערט, אז זיי האבען מיט ר' שימעלען מעהר קיין שום שייכות נישט.

אזעלכע מיגדליכע און שריפטליכע ערקלערונגען און חרטה-בריף האט די ישיבה-לייטונג דערהאלטען זעהר פיל, די תלמידים אליין האבען אנגעהויבען פלערליי בעמיהונגען, אז מען זאל די ישיבה נישט שליסען און היות ווי די הויפט-שטערער, די אנפיהרער פון די "שימעליסטען" זענען שוין סיי-ווי בעזייטיגט און האבען פערלאזט די ישיבה, איז די ישיבה-לייטונג געקומען צום אויספיהר, אז די פאר-אויסגעזעהענע סאנקציעס זענען מעהר נישט בויטיג און לויט'ן וואונש פון לובלינער רבי'ן, דעם ערה-נשיא פון דער ישיבה, ר' שלמה'לע אייגער איז בעשלאסען געווארען, אז די למודים אין דער ישיבה זאלען נישט איבערגעריסען ווערען.

די ישיבה בלייבט דעריבער ווייטער אפען. די "רייניגונג" צווישען די תלמידים וועט ווייטער געפיהרט ווערען אבער שוין אויף א רוהיגען און בארמהאלען אופן.

דער בעשלוס פון דער ישיבה-לייטונג האט צווישען די תלמידים ארויסגערופען א גרויסע פרייד.

* * *

פון דער לייטונג פון דער "ישיבת חכמי לובלין" האבען מיר בעקומען פאלגענדע קאמוניקאט מיט דער בקשה צו פערעפענטליכען:

אלס ענטפער אויף פערשידענע אנפראגען, זענען מיר דערמיט מודיע, אז די ישיבה וועט זיך אויך היינטיגען זמן, שליסען אין געוועהנליכען טערמין ור' תמיר, אין חודש ניסן, באהענט פאר פסח..

די לימודים אין די פערשידענע מחלקות קומען פאר בארמהאל: און אלע תלמידים, גרייטען זיך צו די בחינות וואס וועלען פארקומען, סוף זמן פאר'ן אהיימפאהרען.

הנהלה
"ישיבת חכמי לובלין".

מאראלישע פעראנטווארטליכקייט פאר די יודן־פערפאלגונגן טראגט די קריסטליכע וועלט

די יודישע מאסען פון צענטראל און מזרח־אייראפע זענען נישט געוואוינט צו אנ'אביעקטיווער און זאכליכער בעציהונג מצד זייער סביבה צו יודישע פראבלעמען. זעלטען ווען הערען זיך נאר א פאר העפליכע ווערטער, וואס זענען דיקטירט צוליב א געוויסער טאקטיק. צווישען די זעהר קארגע, אין זין פון אויפריכטיגקייט און סענטימענט, פלאטאנישע עבונציאציעס אין דעם טראגישען לעבען פון די יודישע מאסען, הערשט א פערצווייפעלטער תהום. מען דארף אבסערווירען דאס יודישע לעבען אין די דאזיגע לענדער, בכדי צו פערשטעהן, אז עס נעמט אן אלס מעהר קאטאסטראפאלע פארמען. דאס יודענטום איז איצט אנגעוויזען נאר אויף זיך אליין און אויף דער מאביליזאציע און סאלידאריטעט פון די אייגענע כחות מוז עס שטיצען די פערטיידיגונג פון די לעצטע פאזיציעס.

אבער א חוץ צענטראל און מזרח־אייראפע איז נאך פארהאן א גרויסע וועלט פון מענשען פון גוטען ווילען. אפט ווערט דאס געוויסען פון דער וועלט דערשיטערט דורך דער שטימע פון א אנגעזעהענעם פאליטיקער, וואס ערקלערט להיפוך צום טאקטישען נוצען, אז אויך די יודען פערדינען גערעכטיגקייט, אז זיי זענען א פאזיטיווע שיכט און מען קען זיי נישט בעטראכטען נאר אלס א באלעם, וואס מען ווארפט איהם אמאל אין דער זייט און אמאל אין יענער זייט.

צו אזעלכע שטימען קען אויך צוגערעכענט ווערען דער ארטיקעל פון לארד האררי סנעל, וואס איז פערעפענטליכט געווארען אין דער ענגלישער און ענגליש־יודישער פרעסע.

דער מחבר פון ארטיקעל איז בעקאנט אלס א מענש, וואס קען אויך שווימען געגען דעם שטראם. אלס מיטגליד פון דער שאו־קאמיסיע אין ארץ־ישראל, האט ער נישט געוואלט אונטערשרייבען דעם ראפארט, וואס איז געווען געווענדעט געגען די יודישע אינטערעסען אין ארץ ישראל.

לארד סנעל שרייבט אין זיין ארטיקעל: פאליטיש קורצזיכטיגע מענשען פערזיכערן אפט, אז דער איינציגער זין פון א"י אויפבוי בעשטעהט אין דעם, וואס עס ווערט אויסגעבעסערט די גרויסע היסטארישע עולה, וואס איז בעגאנגען געווארען געגען יודישען פאלק. דאס איז אויך ריכטיג. אבער דאס אויפבויען פון ארץ ישראל בעדייט א סך מעהר. עס וואלט געבראכט דעם וועלט קאלעידעסקאפ כח און פערפעסטיגונג פון א נייער פאליטישער סטרוקטור. נעבען דער וויכטיגער געאגראפישער און סטראטעגישער בעדייטונג וואלט דאס נאך בעדייט דאס ענטשטעהן פון א פעראנטווארטליך און סאליד פאלק מיט'ן כאראקטער פון דער מערב־קולטור, געשטיצט אויפ'ן כחות־רעזערוואואר פון געזעלשאפטליכען ווערט פון אונפערנוצטער לעבהאפטיגקייט.

מיר ווילען בעטראכטען די געאגראפישע בעדייטונג פון לאנד, א אויפגעבויט ארץ ישראל, ווירדיג אין פאליטישען פערטרויען קען זי ווערען דער הויפט־בעדינג פאר די פרייהייטס־בעוועגונגען פון די געביטען ביים מיטלענדישען ים. די באהן, וואס פערבינדט איראק און מעסאפאטאמיען מיט חיפה מאכט פון דאזיגען פארט דעם וויכטיגסטען צענטער פון מזרח'דיגען טייל פון ים התיכון.

זעהר אפט האב איך דעם איינדרוק, אז די פעראנטווארטליכקייט צו שאפען א יודישע נאציאנאל־היים, איז צוליב די לעצטע געשעהענישען, איבערגעגאנגען פון די יודען צו די קריסטען. שרייבענדיג, רעדענדיג און טראכטענדיג אלס קריסט, האב איך דאס געפיהל פון פעראנטווארטליכקייט פאר די מיאוס'ע אויסברוכען פון די אנטיסעמיטישע ליידענשאפטען, פון וועלכע מיר זענען געווען עדות די לעצטע צייט און אויב דאס יודענטום ליידט אויף דעם וועג היזקות אויף זיין קערפער, אבער נישט אויף דער נשמה, בעקומען מיר קריסטען, צוליב די דאזיגע געשעהענישען, א סך טיפע וואונדען. מיר ווערען דורך דעם געשמיסען און אראפגעצויגען פון פיעדעסטאל פון אונזער גייסטיגען אינהאלט.

אויב דאס לעצטע פראבלעם פון דער וועלט בעשטעהט אין דערפיהרען צו א צוזאמענלעבען פון ראסען אין שלום, האבען די געשעהענישען פון די לעצטע יאהרען געמאכט דעם פראבלעם זעהר אקטועל און האבען געמאכט נויטווענדיגער זיין לעזונג.

עס האבען אויפגעלעבט די נאציאנאליסטישע פאראורטיילען און די ראסען־אנטיפאטיעס און זיי ווערען בעגלייט דורך א משוגעת פון אנטיסעמיטישע פערפאלגונגען, איינע פון די גרויזאמסטע און העסליכסטע אין איהר ליידענשאפט, וואס עס קען די געשיכטע.

וואס דארף טון די קריסטליכע וועלט, אויף וועלכער עס ליגט די מאראלישע פעראנטווארטלכקייט? אויב די יודען זענען נישט געוואונשען אין דייטשלאנד, פוילען, רוסלאנד אדער וואו עס איז, מוזען מיר דאך זיי געבען צו דער דיספאזיציע א שטיק ערד, וואו זיי וואלטען געקענט לעבען אין זיכערקייט פרייהייט און רוה. אויב לויט דער מיינונג פון געוויסע קרייזען, יודען פערנעמען זיך צופיל מיט האנדעל, דארף מען דאך זיי געבען ערד, וואס זיי זאלען בעארבייטען. דאס עהרליכע געוויסען פון דער מענשהייט קען נישט אין דער אומענדליכקייט זיך צוקוקען די מיטעלאלטערליכע קוואלען, וואס ווערען אנגעווענדעט געגען דאזיגען פאלק אין אונזער צייט. עס מוז שנעל געפונען ווערען אנ'אויסוועג, וואס זאל מאכען א סוף צו דער דאזיגער לאגע. דער דאזיגער וועג איז געפונען געווארען. ער עפענט מעגליכקייטען צו בערוהיגען די ליידען פון יודענטום און צו פערקלענערן די פעראנטווארטליכקייט פון קריסטענטום. דאס איז דאס שאפען א יודיש פאטערלאנד אין ארץ ישראל. לויט מיין מיינונג וועט דאס אויפבויען פון ארץ ישראל נישט ברענגען די יודען די אלע נוצען וואס מיר ערווארטען, אבער עס וועט בערוהיגען זייער הונגער פון ערד, עס וועט פעראיידעלען זייער ראסע און וועט ערלויבען אין א פולער מאס צו ענטוויקלען זייערע קולטורעלע ווערטען אין א לאנד, וואס איז א דאנק דעסנביא'שען גייסט פון זייערע אבות געווארען אונשטערבליך.

איך האב שוין ערקלערט, אז די מאראלישע פעראנטווארטליכקייט פאר די יודען־פערפאלגונגען און זייער שלעכטער פאזיציע, טראגט די קריסטליכע וועלט. די ווירדע פון דער מענשהייט אלס גאנצעס איז דורך די דאזיגע פערהעלטנישען קאמפראמיטירט. אבער אויך די יודען דארפען נישט ווארטען אויסשליסליך אויף הילף פון דרויסען. די, וואס ווילען זיך בעפרייען, מוזען זיך אליין בעפרייען.

שליסליך ווערט דאס יודישע פראבלעם אין ארץ ישראל רעגולירט צו איין פראגע: צי איז דאס יודישע פאלק אזוי ווייט איבערצייגט אין דער נויטווענדיגקייט צו שאפען א נאציאנאלע היים, אז עס איז גרייט מקריב צו זיין מיה, געלד און בעקוועמליכקייט? דאס יודישע פאלק האט א סך מעלות, עס האט אידעאלען, דרייסטקייט פון גייסט און ראסען־דיסציפלין. אויב עס וועט פון זיך נאך ארויסברענגען געדולד און ענטוזיאזם, וועט עס זיכער דערלעבען די אויפבויאונג פון ארץ ישראל.

דער דייטשער ענטפער — אהן דיפלאמאטיע

דער דייטשער ענטפער אויף דער פראנצויזיש־ענגלישער נאטע פון דריטען פעברואר האט ווי בעוואוסט ארויסגערופען א שטארקע אונצופרידענהייט אין פראנקרייך און א ענטוישונג און פערלעגענהייט אין ענגלאנד. די היטלער־רעגירונג איז אין איהר ענטפער מסכים צוצוטרעטען צו דעם לופט אפמאך ווייל דאס וואלט איהר געגעבען די מעגליכקייט נאך מעהר צו פערשטארקען איהר לופט פלאט, דאגעגען וועגען די אנדערע פונקטען פון לאנדאנער הסכם, האט זי כמעט קיין ווארט נישט דערמאנט. א חוץ דעם רוקט זי ארויס אויף דעם פארשלאג צו פיהרען בעזונדערע אונטערהאנדלונגען מיט ענגלאנד און דאן מיט פראנקרייך. דערין זעהט מען אין די פראנצויזישע דיפלאמאטישע קרייזען די כונה ארויסצורופען א שפאלטונג צווישען פראנקרייך און ענגלאנד.

דאס, מעהר אדער וויניגער, איז דער אפיציעלער ענטפער פון דער דייטשער רעגירונג, ווי אזוי אבער דער ענטפער וואלט אויסגעזעהען ווען דייטשלאנד וואלט גערעדט אפענע דבורים דערוויסען מיר זיך פון א קארעספאנדענץ אין דער „גאז. פאל." פון בערלין.

דער קארעספאנדענט פון „גאז. פאל." אין בערלין ה' סמאגאזשעווסקי איז א שטארקער מקורב אין די היטלעריסטישע קרייזען. ער האט אפטע אינטערוויאוען מיטן „פיהרער" אליין און זיינע בעריכטען פון דייטשלאנד זענען פול מיט סימפאטיע פאר'ן דריטען רייך. זיינע בעאבאכטונגען האבען דעריבער א געוויסע וואג בפרט נאך ווען מען נעמט אין אכט די בעמערקונג וואס ער גיט אין אנהויב פון זיין קארעספאנדענץ און נעמליך ער שרייבט: „ווער עס אבסערווירט אויפמערקזאם די ענטוויקלונג פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק און אריענטירט זיך אין די צילען און מיטלען פון דער דייטשער דיפלאמאטיע, וואלט לייכט געקענט פארמולירען וואס עס וואלטען געווען די אויספיהרונגען פון דייטשען אויסערן־מיניסטער ביים איבערגעבען די ענטפער־נאטע ווען ער וואלט שוין איצט געוואלט אלץ ארויסזאגען".

דאס נישט ארויסגעזאגטע פארמולירט ה' סמאגאזשעווסקי אויף פאלגענדען אופן: קודם־כל וואלט דער דייטשער אויסערן מיניסטער נויראט אנגעוויזען די ענגליש־דייטשע פארשטעהער, אז אין פריהלינג פון פערגאנגענעם יאהר איז נישט געקומען צו א הסכם אין דער פראגע וועגען בעוואפנונג און זיכערקייט צוליב דעם, „ניין" פון פערשטארבענעם מיניסטער בארטו, וועלכער האט אומגעווארפען די גאנצע רושטאוואניע, וואס איז זייט חדשים אויפגעשטעלט געווארען דורך די פעראינטערעסירטע מלוכות, דעריבער מוז דייטשלאנד איצט ביי אונטערהאנדלונג זיין צוריקגעהאלטענער און פארזיכטיגער.

וועגען דער פראגע פון „גלייכבערעכטיגונג", וואלט דער דייטשער מיניסטער געזאגט, אז דייטשלאנד פערשטייט דאס ווארט גלייכבערעכטיגונג אין דעם זין, דאס זי מוז זיין פונקט אזוי שטארק בעוואפענט ווי די אמשטארקסט בעוואפענטע מלוכה אויפן קאנטינענט. דער פינפטער טייל פון ווערסייער טראקטאט מוז פולשטענדיג געשטראכען ווערען. אין אריינפיהר צום דאזיגען טייל פון ווערסיילער טראקטאט רעדט זיך וועגען דעם אז די פארשריפטען וועגען דייטשלאנד זאלען מעגליך מאכען צוצוגרייטען א אלגעמיינע בעגרענצונג פון די בעוואפענונגען פון אלע מלוכות. לויט דער מיינונג פון דער דייטשער רעגירונג, האבען די דאזיגע פארשריפטען איבערטרעטען קודם כל די מלוכות פון דער געוועזענער קאאליציע, דערמיט וואס זיי האבען זיך ווייטער בעוואפענט. דעריבער טראקטירט דייטשלאנד פולשטענדיג רוהיג די פארוואורפען פון נישט האלטען די בעשלוסען פון פינפטען טייל פון ווערסיילער טראקטאט. וואס שייך ווידער דער דעמיליטאריזירטער סטרעפע, האלט דייטשלאנד, אז דער צושטאנד קען אויך נישט בלייבען אויף שטענדיג. דייטשלאנד שליסט נישט אוים די אידעע פון דעמיליטאריזירטע סטרעפען אבער מיטן בעדינג פון גענענזייטיגקייט.

פערשטייט זיך וועגען דער לופט־קאנווענץ האט דייטשלאנד קיין שום אפווענדונגען. מיט צופרידענהייט שטעלט זי נאר פעסט, אז דאס איז אנ'אנזאג פון דער פערווירקליכונג פון דער אמתער גלייכבערעכטיגונג דערמיט וואס עס ווערט אנערקענט דאס רעכט פון דייטשלאנד צו האבען א לופט־פלאט.

וואס שייך דעם פאקט צו פערזיכערן די אונאפהענגיגקייט פון עסטרייך, וואלט דייטשלאנד נישט אפגעזאגט זיך צוצוטרעטען צו אזא פאקט, וואס איז פראיעקטירט געווארען דורך פראנקרייך און איטאליען און ווערט אונטערשטיצט דורך ענגלאנד. זי וואלט אבער פריהער געוואלט פעסטשטעלען וואס די פראיעקטגעבער פערשטעהען מיט די ווערטער „נישט מישען זיך אין די אינערליכע אנגעלעגענהייטען פון עסטרייך". צי די וואס ווארפען אן דעם עסטרייכישען פאלק א געוויסע רעגירונגס־פארם און מלוכה עקזיסטענץ, „מישען" זיך יא צי זיי מישען זיך נישט אין די עסטרייכישע ענינים? צי וואלט נישט געווען גלייכער אדורכצופיהרען א פלעביסציט אין עסטרייך? ווייל נישט א אויסערליכער כוח נאר דער אינערליכער ווילען פון עסטרייכשען פאלק דארף דעצידירען.

דייטשלאנד איז גרייט צו שליסען מיט יעדען פון איהרע שכנים א נישט אנגרייף אפמאך לויטן מוסטער ווי זי האט געשלאסען מיט פוילען. אויב די דייטשע רעגירונג בעציהט זיך נישט מיט סימפאטיע צום מזרח־פאקט איז עס קודם כל דערפאר וואס ער פיהרט אריין אין דער אייראפעאישער פאליטיק א „גרויסען אומבעקאנטען" אין דער געשטאלט פון דער סאוויעטישער מאכט מיט דעם גאנצען קאמפלעקס פון איהרע פאליטישע אינטערעסען און פאטענציאנעלע קאנפליקטען. סאוויעט־רוסלאנד בעוואפענט זיך שוין זייט א ריי פון יאהרען און די וועלט אנשויאונג, וואס עס רעפרעזענטירט איהר רעגירונג, שטעהט אין א פרינציפיעלער סתירה צו דער וועלט אנשויאונג, פון אלע אנדערע מלוכות וועמענס אנטייל עס ווערט פראיעקטירט אין דעם פאקט. די דאזיגע אידעאלאגישע סתירות מאכען נישט לייכט פאר דייטשלאנד א פאזיטיווע בעציהונג צום פאקט. דייטשלאנד זעהט נישט פאר וואו און ווי אזוי די ארמעען פון ביידע מלוכות וואלטען געקענט צוזאמענארבייטען. א חוץ דעם בעציהט זיך די דייטשע רעגירונג מיט דעם גרעסטען סקעפטיציזם צו דער אידעע פון א פאקט וואס זאל גאראנטירען דעם פאליטישען צושטאנד אויף אזעלכע ריזיגע שטחים. די דייטשע רעגירונג אבסערווירט למשל דאס, וואס געשעהט אויף דעם קליינעם מעמעלער טעריטאריום, וואו ליטע פערלעצט שוין זייט א ריי פון יאהרען די אויטאנאמיע וואס איז גאראנטירט געווארען דורך פראנקרייך ענגלאנד און איטאליען, די דאזיגע מלוכות זענען נישט בכח צו צווינגען ליטע דאס זי זאל אפהיטען איהרע פערפליכטונגען דאס איז פאר דייטשלאנד אנ'אפשרעקענדער ביישפיל אויב עס האנדעלט זיך וועגען דעם ווירקליכען ווערט פון קאלעקטיווע גאראנטיעס"...

אזוי וואלט אויסגעזעהען דער דייטשער ענטפער נישט אין לשון פון דער דיפלאמאטיע נאר אין פשוטען מענשליכען לשון: 1) דייטשלאנד איז גרייט צוצוטרעטען צום לופט אפמאך ווייל דאס וועט איהר געבען די מעגליכקייט אונבעגרענעצט צו פערגרעסערען איהר בעוואפענונג; 2) זי וויל נישט גאראנטירען די אונאפהענגיגקייט פון עסטרייך ווייל זי זאגט זיך נישט אפ פון איהר האפנונג צו פעראייניגען עסטרייך מיט דייטשלאנד, 3) זי קען נישט צוטרעטען צום מזרח־פאקט ווייל זי מוז זיך לאזען פרייע הענט אויף מזרח, וואו זי האפט, אין דער ערשטער רייהע, אויסנוצען איהר בעוואפנונג, וואס זי וועט פערגרעסערען א דאנק דעם צוטרעטען צום לופט־אפמאך.

עס איז נאר א פראגע וואס עס וועלען אויפן דאזיגען דאפעלט־שפיל פון דייטשלאנד, ענטפערען פראנקרייך און ענגלאנד.

יובילעאום פון גאז־קריג

עס ווערט 20 יאהר זייט די דייטשע האבען צום ערשטען מאל בענוצט קריגס־גאז

אין יאהר 1935 ווערט 20 יאהר זייט מען האט ענטדעקט די גיפטיגע גאזען, וואס זענען אנגעווענדעט געווארען אין דער לעצטער מלחמה. אין יאהר 1915 האבען די דייטשען הינטער איפערן צום ערשטען מאל בענוצט גיפטיגע גאזען, וועלכע האבען א דאנק די גינסטיגע ווינטען, אין די פראנצויזישע רייהען אנגעמאכט שרעקליכע פערוויסטונגען. איבער 15.000 פראנצויזען און ענגלישע זעלנער זענען געווארען אונפעהיג ווייטער צו קעמפען, און דער פראנצויזישער פראנט איז אויף א שטח פון 8 קילאמעטער אדורכגעבראכען געווארען.

פערשטעהט זיך, אז די ארמעען פון דער קאאליציע זענען תיכף צוגעטרעטען אויסצוארבייטען פערהיטונגס־מיטלען, און זייערע כעמיקער האבען אויסגעפונען אנ'אנדערן גאז, וועלכען זיי האבען אויך אנגעווענדעט. נישט האבענדיג אבער קיין ערפאהרונג אין גאז־קריג, האבען די קאאליציע־ארמעען מעהר געליטען פון די גיפטיגע גאזען ווי די דייטשען. בעזונדערס אויך צוליב די נישט־גינסטיגע ווינטען, וואס האבען געבלאזען אין דער ריכטונג פון קאאליציע־מיליטער.

דער 22־טער אפריל פון 1915 וועט אין דער געשיכטע פון וועלט־קריג פערבלייבען אלס איינער פון די טראגישסטע טעג. די דייטשען האבען דאן פערנוצט 100 טויזענט קילא כלאר, וואס האט זיך געפינען אין 6.500 שטאהלענע צילינדערס, וועלכע מען האט געעפענט, האלטענדיג ביים מויל און נאז וואטע אנגעזאפט מיט אנטיכלאר. פון די דאזיגע אימפראוויזירטע שוץ־מיטלען, זענען שפעטער ענטשטאנען די גאז־מאסקעס.

ווען פון ביידע זייטען האט מען אנגעהויבען אינטענסיווער צו ארבייטען איבער דער פערפאלקאמונג פון גאז־קריג, האט זיך ארויסגעוויזען, אז די דאזיגע מלחמה איז נישט קיין לייכטע זאך, ווי עס האט זיך פריהער אויסגעדוכט.

הגם וועגען גאז־קריג ווערען פערשפרייט א סך בעאונרוהיגענדע קלאגען, דארף מען זיך אבער צו זיי בעציהען סקעפטיש. דאס בעווייזען די סטאטיסטישע ציפערן פון די ארמעען וואס האבען געקעמפט אויפ'ן מערב־פראנט. אין דער אמעריקאנער ארמעע האבען די קרבנות פון גאז־קריג בעטראפען 27 פראצענט, דערפון 2 פראצענט טויט־פאלען, הגם די ענגלישע סטאטיסטיק בעווייזט, אז פון אלע קוילען, וואס זענען בענוצט געווארען בעת די לעצטע חדשים אויפ'ן מערב־פראנט זענען 50 פראצענט געווען כעמישע קוילען.

זייט דאן האבען כמעט אלע קריגס־פיהרענדע מלוכות אריינגענומען אין זייער פראגראם דעם גאז־קריג מאכענדיג כסדר אויף דעם געביט נייע ערפינדונגען.

באלד אינגיכען האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דער סיסטעם פון פיהרען קריג מיט ריינע גאזען, גיט נישט קיין גרויסען נוצען. מען האט דעריבער אנגעהויבען צו בענוצען פליסיגקייטען און אפילו פעסטע קערפער, וועלכע מען קאן אנווענדען ביי יעדען שטאנד פון וועטער. מען האט אנגעהויבען פאבריצירען גאז באמבעס, אנגעפילט מיט דער געהעריגער פליסיגקייט, וועלכע האט ביים עקספלאדירען פון דער באמבע אונטערן איינפלוס פון דער היץ, זיך פערוואנדעלט אין א נעפעל אדער שטויב, וואס האט זיך א לענגערע צייט געהאלטען אין דער לופט. צום סוף פון דער מלחמה האט מען שוין בענוצט א סך כעמישע מיטלען, ווי פאסגען און אנדערע מיט אויך אזעלכע שעהנע נעמען, אבער פון פערשידענע ווירקונג, ווי למשל, „בלויער קרייץ", „גרינער קרייץ", „געלער קרייץ", „לאסט" און צום סוף „מושטארדע גאז" אדער „איפעריט". די אלע גאזען זענען געווען א סך ווירקזאמער ווי דער כלאר וואס מען האט אנגעווענדעט אין אנהויב. ווייל עס איז גענוג צוצולאזען א קליינטשיקען טייל פון אזא גאז אין 10 מיליאן טיילען לופט, דאס א מענש, וואס געפינט זיך אין אזא אטמאספער זאל ווערען אונפעהיג צום קאמף.

אויך די פראגע פון באמבארדירען די אלע שטעט פון עראפלאנען מיט גאז־באמבעס האט זיך ארויסגעוויזען נישט אזוי געפעהרליך, ווי מען האט אין אנהויב געמיינט. עס איז בערעכענט געווארען, אז צו פערגאזען איין קוואדראט מייל, דארף מען האבען נישט וועניגער ווי 25.000 קוילען פון א פעלד־הארמאט, אנגעפילט מיט א געהעריגען גאז. בכדי למשל, צו פערגאזען לאנדאן, דארף מען האבען 50 מיליאן קוילען און דאס וואלט מען געקענט דערגרייכען האבענדיג 50 טויזענד פעלד־הארמאטען און 7.500 עראפלאנען.

עס איז זעלבסטפערשטענדליך שווער עפעס צו זאגען וועגען דעם קינפטיגען גאז־קריג, ווייל די כעמישע ערפינדונגען ווערען געהאלטען בסוד. אבער דאך דארף געזאגט ווערען, אז אלע ארבייטען אינטענסיוו נישט נאר צו ערפינדן נייע כעמישע גאזען, נאר אויך צו פערזיכערן זיך געגען דער ווירקונג פון דאזיגען כלי־זיין אין דער האנד פון שונא, וואס פערקלענערט אין א געוויסער מאס די סכנה.

נאציאנאלע דיסציפלין פון יודישען פאלק

פון שלום אש.

רעדע געהאלטען ביים קבלת פנים פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס דעם 7־טען פעברואר, 1935 אין האטעל „אסטאר"

איך בין גליקליך צוריק צו זיין אין אמעריקא, אין דעם לאנד, וואו איך מיט מיין פאמיליע און מיליאנען אנדערע יודען, ווי אויך מיליאנען פון אנדערע פעלקער, האבען געפונען א היים. מיר דאכט זיך, אז דערפיהלען און פערשטעהען די בעדייטונג פון די גרויסע פרינציפען, וואס די פאטערס פון דער אמעריקאנער רעוואלוציע האבען ארויסגעבראכט, און די דערקלערונג פון אומאפהענגיגקייט, קענען נאר יענע וואס בנויטיגען זיך אם מערסטען אין די דאזיגע פרינציפען צו בעשיצען זייער פערזענליכע פרייהייט.

דער דעמאקראטישער פרינציפ — וואס פאר א פעהלער ער האט נישט געמאכט און וואס פאר א שוואכקייטען ער האט נישט ארויסגעוויזען — האט דאך בעוויזען דורך דער פערהעלטניסמעסיג קורצער צייט פון זיין עקזיסטענץ מעהר אויפצוטון פאר דער ענטוויקלונג פון דער הייטיגער קולטור און ציוויליזאציע, ווי אלע לאנגע פינסטערע דורות פון דער פעאדאלער צייט. בעדענקט אייך, אז דורך דער קורצער צייט פון דעמאקראטישער און ליבעראלער ארדנונג, איז דאס מענשליכע וויסען בערייכערט געווארען אויף אלע פעלדער, די קולטורעלע ווערטען האבען זיך געהויבען, די סאציאלע גערעכטיגקייט האט געמאכט אומגעהויערע פארשריט. דורך דער צייט האט זיך די מענשליכע חשיבות געהויבען, און וואס איז דער עיקר, — די מענשליכע פערזענליכקייט האט זיך אויסגעבילדעט און האט געקראגען די מעגליכקייט ארויסצוברענגען איהרע איבערליכע מעריטען ווי א ברכה פאר אלע מיטמענשען.

עס איז א טייל פון מיין גלויבען, אז די מענשליכע פערזענליכקייט איז דאס העכסטע מענשליכע גוט. דאס איז די גרעסטע ברכה זיינע, וואס דורך איהר האט ער זיך געקענט ארויסארבייטען פון חיה׳שען צושטאנד און דערגרייכען צו די העכסטע הויכען, צו דערפיהלען גאט.

אלץ וואס איז שיין און דערהויבען אין אונז האבען מיר נאר צו פערדאנקען דער פרייהייט פון דער מענשליכער פערזענליכקייט. אהן איהר מוז דער מענש צוריקפאלען צום חיה׳שען צושטאנד און די וועלט — צו א כאאס.

דער בעשיצער פון דער פערזענליכקייט — ווי די געשיכטע האט ארויסגעוויזען — קען זיין פארלויפיג נאר דער מענש אליין דורך דעם דעמאקראטישען פרינציפ. מיר געדענקען פון דער אלטער גריכישער און רוימישער געשיכטע, אז ווען דער פרינציפ איז אונטערדריקט געווארען, זענען אויפגעשטאנען די קאליגולא׳ס און די נעראָ׳ס. עס האט אויפגעהערט צו לעבען די פרייע פערזענליכקייט, איז דער שקלאפעריי און צוזאמענגעפאלען דער גייסט און די קולטור און נאך זיי זענען געפאלען אויך די לענדער און זייער עקזיסטענץ.

קיינער בנויטיגט זיך נישט אזוי אין דעם דעמאקראטישען פרינציפ ווי דאס יודישע פאלק. אונזער קלאמערען זיך אין דער דעמאקראטיע איז א פרימיטיווער אפווערער־אינסטינקט. ווארים נאר אונטער דער דעמאקראטישער ארדנונג איז אונז געגעבען געווארען די מעגליכקייט — ווי יעדען אנדערען אונטערדריקטען עלעמענט — פאר פערזענליכער פרייהייט און פערזענליכער ענטוויקלונג. דעריבער פיהלען מיר אינסטינקטיוו, אז דער וואס ריהרט אן דעם דעמאקראטישען פרינציפ — אין וואס פאר א נאמען און צוליב וואס פאר א צוועק ער זאל עס נישט טהון — ריהרט אן דאס בלוטיגסטע און היילינגסטע וואס מיר פערמאגען, און די איינציגע גאראנטיע פון אונזער פערזענליכער פרייהייט.

ליידער אבער ווערט דער פרינציפ געטראטען מיט די פיס אין אונזער אייגען לעבען. דורך די אלטע יאהרען פון אונטערדריקונג, ווען די יודישע מאסען האבען נישט געהאט קיין מעגליכקייט זיך אליין צו פערטיידיגען, האט זיך אויסגעארבייט ביי אונז א טיפ פון א יודישען שתדלן. דער יודישער שתדלן, וואס איז גלייכצייטיג אויך געווען א מין הויף־יוד, קאנטראקטאר פאר׳ן פירשט, האט דאס שתדלנות צוזאמענגעמישט מיט ביזנעס: ער אליין האט געהאנדעלט און גערעדט פאר׳ן יודישען פאלק. אפטמאל איז עס איהם געלונגען אפצוקויפען א גזירה. אפשר איז דער טיפ יודישע פערטרעטער געווען גוט פאר יענע פינסטערע צייטען פון דער פעאדאלער ארדנונג, צו בעגיין איהם הינט, מיינט, אז מיר גיבען אליין ארויס אויף זיך א גזר־דין, אז מיר זענען נישט קיין ווירדיגע מענשען וואס פערטיידיגען אליין אונזער רעכטע, נאר א שווארצע אומגליקליכע געטא־מאסע, וואס דער שתדלן רעדט פאר איהר.

נישט די עקאנאמישע נויט פון יודישען פאלק אויף יענער זייט ים, ווי בלוטיג און טויעריג די איז נישט, איז די גרעסטע נויט. א פיל מעהר אנגעווייטאגטע און מעהר בלוטיגע איז — די פאליטישע נויט. דאס יודישע פאלק האט נישט קיין מויל, דורך וועלכען עס זאל קענען רעדען און פערלאנגען זיין רעכט. די יודישע פראבלעם איז אין איצטיגען מאמענט איז מעהר א פאליטישע ווי א מאטעריעלע. וואס קומט ארויס פון דער הילף וואס מיר גיבען ווען די הילף ווערט נישט געשיצט פון א פאליטישער גאראנטיע? אזא הילף איז — ווי אנפילען א געלעכערטען זאק.

איך האב נישט מורא צו זאגען, אז ביז איצט האט די לעגענדע פון א פעראייניגט יודיש פאלק, וואס איז אומגעגאנגען צווישען אונזערע שונאים, זיי אפגעהאלטען פון אויספיהרען זייערע בלוטיגע פלענער. ווער ווייסט וויפיל יודיש לעבען עס איז געראטעוועט געווארען דורכדעם וואס אונזערע שונאים האבען געגלויבט, אז דאס יודישע פאלק שטעהט הינטער יעדען יוד ווי אן איינציגע וואנד. איך האב אבער מורא, אז אונזערע שונאים האבען זיך איבערצייגט, אז די גאנצע מעשה פון א פעראייניגט יודענטום איז מעהר א לעגענדע — זייערע אן איינציגע פאנטאזיע — און גרויסע אנטיסעמיטישע צייטונגען שרייבען עס אויסדריקליך: „מען מעג שוין שלאגען יודען, קיינער וועט זיך פאר זיי נישט אננעמען, און טאמער וועט דאס אונטערצוגעבענע פאלק דארט אויף יענער זייט ים מאכען א געוואלד, האבען מיר נישט קיין מורא פאר זיי. מיר קענען זיי פערשרייען פאר באלשעוויקעס. די רייכע יודען וועלען זיך דערשרעקען פאר׳ן ווארט און וועלען אלץ טון די ארימע איינצושטילען און איינצוהאלטען אין צוים.

די יודישע נויט אויף יענער זייט ים איז איצט א פאליטישע, און מיר מוזען האבען א ווירדיגע אויטאריטאטיווע פערטרעטערשאפט פון יודישען פאלק כדי אז דאס יודישע פאלק אליין, און די אויסערליכע וועלט זאל וויסען, אז זיי זענען די בערעכטיגטע אונטערהאנדלער אין נאמען פון יודען, אז דאס און דער יודישער אדרעס און מען קען די יודישע סימפאטיעס, די יודישע אינטערעסען, די יודישע מאסען אין קיין אנדער ארט נישט בעקומען. מען קען זיי פאר קיין בילינגערען פרייז נישט קויפען. און דער וואס וואגט דאס צו טון, און אונטערהאנדלען אויף זיין אייגענער האנד — וואס פאר א כוונות ער זאל דערביי נישט האבען — איז א פערזעצער פון די יודישע אינטערעסען. און עס איז נישטא מיט איהם וואס צו אונטערהאנדלען.

יא, מיר זענען פעראייניגט נישט דורך ארגאניזאציע, נאר דורך א בלוט־אינסטינקט וואס מיר האבען זיך אויסגעארבייט דורך אונזער בלוטיגער געשיכטע. צי מיר ווילען יא, צי מיר ווילען נישט — אונזער בלוט איז פעראייניגט און קאכט אויף אין אונז און רעדט און שרייט ווען דאס זעלבע בלוט ווערט פערגאסען, בעליידיגט ערגעץ אנדערשוואו. אבער דער בלוט־אינסטינקט מוז ארגאניזירט ווערען און רעדען ווי אן ארגאניזירטער כח. איך וויל, אז אונזערע שונאים זאלען וויסען: מען טאר נישט שלאגען קיין יודען! ווען מען בעליידיגט דעם ארימסטען יודען אין א פערווארפענסטען ווינקעל אויף דער וועלט, דערפיהלט עס יעדער יוד אומעטום.

יא, דאס ווארט מוז געווארפען ווערען אין דער יודישער גאס. דאס יודישע פאלק שטעהט איצט אין א בלוטיגסטער מלחמה, וואס אונזערע שונאים האבען אויף אונז ארויפגעווארפען. מיר קעמפען פאר אונזער נאקעטער עקזיסטענץ. דאס איינציגע, וואס קען אונז ראטעווען פון דעם ים פון שנאה וואס טראגט זיך אויף אונז צו פערשלינגען, איז א נאציאנאלע דיסציפלין פון יודישען פאלק.

אונטער אזא נאציאנאלער דיסציפלין מוז ארונטערגענומען ווערען דאס גאנצע יודישע פאלק, יעדענפאלס דער גרעסטער טייל פון איהם. ער מוז און ער וועט, ווארים קיין אנדער עצה איז פאר אונז נישטא. און איך גלויב און איך האף, אז דער אינסטינקט פון זעלבסט־דערהאלטונג, וואס האט אויפגעהאלטען דאס יודישע פאלק פון אונטערגאנג און זיך אויפגעוועקט אין יעדען מאמענט פון געפאהר, וועט אויך וואך ווערען איצט. דער אינסטינקט וועט זיך דערוועקען אין אלע הערצער פון יודען, וואס זענען ווערט גערופען צו ווערען יודען, און זיי וועלען זיך פעראייניגען אין נאמען פון פאלק ישראל, פון יודישען גאט, וואס ווערט אזוי אומבעשטראפט פערשעהמט אין אונזערע הייטיגע טעג, און ער וועט טריומפירען איבער זיינע שונאים ווי ער האט טריומפירט ביז איצט איבער זיינע אנדערע פילע שונאים. כי נצח ישראל לא ישקר.

היטלעריסט פערפאלגט א יודיש מיידעל און נאכדעם פערליבט ער זיך אין איהר

קארעספאנדענץ פון מאסקווע

עס איז געווען פאראויסצוזעהן, אז היטלער׳ס ראסען־אנטיסעמיטיזם וועט אויך שאפען געוויסע ראמאנטישע, נישט־געוועהנליכע ליבע־געשיכטען צווישען די נאצי־פערפאלגער און זייערע פערפאלגטע יודישע קרבנות.

אזוי איז שוין דאס לעבען, אז דוקא די קאנטראסטען ציהען זיך צו. א שטיקעל טשיקאווע בייטס פון היטלער׳ס דייטשלאנד.. אין בערלין האט זיך א נאצישע מיידעל און פיהרערין פון דעם נאצי־פערבאנד „היטלער־מיידלען" פערליבט אין א יודישען יונגערמאן ביז איבער די אויערען. זי האט זיך אפגעזאגט פון אנטיסעמיטיזם און ראסענהאס. זי איז געווארען אויס פיהרערין פון דעם פערבאנד פון די נאצישע „היטלער־מיידלען". זי איז געווארען א בעל־תשובה׳ניצע און זי האט בעשלאסען צו הייראטען איהר יודישען געליבטען.

דער דאזיגער שידוך, שרייבט „די שטימע", איז זיך צעגאנגען וועגען א מאדנעם אומשטאנד. די נאצישע בעל־תשובה׳ניצע איז בעמליך אוועק אין בערלינער ציוניסטישען פאלעסטינא־אמט און זי האט דארט געפאדערט א סערטיפיקאט, אום צו קענען מיט איהר יודישען מאן אויסוואנדערען קיין פאלעסטינא.

אבער דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז איהר יודישער געליבטער איז דוקא א געגנער פון פאלעסטינא. ער איז א „ליינקער" אסימילאטאר, וועלכער בעקעמפט ציוניזם.

האט די נאצישע בעל־תשובה׳ניצע דעם ליבען יודען פערלאזען.

ווי געזאגט, איז די דאזיגע געשיכטע נישט קיין אויסגעטראכטע סקיצע, נאר אן אמת׳ע פאסירונג פון לעבען, וועלכע די ציוניסטישע ריגער צייטונג „די שטימע" האט בעריכטעט.

איך דערצעהל דאס דא אנטקעגען דעם, וואס מיר איז לעצטענס אויסגעקומען צו האבען א געשפרעך מיט א נאצי־עמיגראנט, וועלכער האט פערלאזען היטלער׳ס דייטשלאנד ווייל ער האט זיך דארט פערליבט אין א יודיש מיידעל, טאקע אין דער טאכטער פון א יודישען קרבן, וועמען דער נאצי האט אין דייטשלאנד פערפאלגט און געשלאגען. אויך דער יוד איז צוליב דעם געצוואונגען געווען מיט זיין פאמיליע, א זוהן און צוויי טעכטער, ארויסצוואנדערען פון היטלער׳ס גיהנ׳ם. אבער דער פערליבטער נאצי מיט׳ן נאמען האנס גראבער, וועלכער איז אויך געווארען א בעל־תשובה׳ניק, פאהרט נאך דער יודישער פאמיליע וואו נאר זי געפינט זיך און ער פערפאלגט איצט דאס מיידעל בערטהא. אמת, נישט מיט קיין קלעפ, אבער מיט ליבע.

נאר לאמיר דערצעהלען די געשיכטע מיט אלע איינצעלהייטען.

דאס קליינע, פערוויכערטע קאפע מיט די ראמאנטישע, האלב־פערטונקעלטע און בעהאלטענע ווינקעלעך, וועלכע געפינט זיך אין 9־טען וויענער בעצירק „ליכטענטאהל", טראגט דעם נאמען פון א וועלט־בעריהמטען וויענער מוזיקער, וועלכער האט דא געוואוינט צוריק מיט הונדערט יאהר אין איינעם פון די קליינע ראמאנטישע מויערלעך, און ער פלעגט זיצען אין דעם דאזיגען קאפע ביי א גלאז ווין און שאפען זיינע וואונדערליכע שעהנע לידער־מוזיק פון ליבע־שמערץ, שטערען, לבנה־שטראהלען און פערחלומ׳טען בענקעניש, וועלכע די פערליבטע פון דער גאנצער וועלט זינגען. נאר רופען רופט מען אן איצט דאס דאזיגע קאפע נאך מיט אן אנדער נאמען: נעמליך „קאפע מעסערשטעכער". פארוואס עפעס? עס איז דא א טעם דערביי, ווייל עס קומען אין דער דאזיגער קאפע אויך העלדען פון דער אונטערוועלט, וועלכע וואוינען אין די אלט־מאדישע שמאלע געסלעך פון „ליכטענטאהל", און זעהר אפט טראגט מען ארויס פון קאפע „מעסערשטעכער" א העלד פון דער אונטערוועלט, וועלכער האט דארט אריינגעכאפט פון א קאלעגע א מעסער אין זייט.

אין די ראמאנטיש־פערטונקעלטע, זעהר אנגענעהמע ווינקעלעך, זיצען ביי א גלאז ווין שעהנע פרויען און מיידלעך, מיט קאוואליערען, פערשטעהט זיך, און זיי סוד׳ען זיך, מאכען זיך ליבע־ערקלערונגען, שליסען בעקאנטשאפט. א שווארץ־אויגיגער ציגיינער שפילט אום און אויף א פידעלע די פערחלומ׳טע ליבע־לידער פון פראנץ שובערט, די שטימונג איז דא א געהויבענע.

אין דער דאזיגער קאפע קומען אבער אויך פערשיידענע אנדערע פערזאנען, הויפטזעכליך קינסטלער, מאלער, פאעטען, מוזיקער, אקטיארען און גלאז־קינסטלער. און אט אין דער דאזיגער קאפע „מעסערשטעכער" האב איך דאס אויסגעפונען מיין היטלער־נאצי, וועלכער האט זיך פערליבט אין דער יודישער טאכטער, וועלכע ער האט געפאטשט, און איצט איז ער געווארען א בעל־תשובה, און איך האב מיט איהם פערבראכט א שעה צייט.

די טשיקאווע געשיכטע האב איך שוין געוואוסט פון פריהער. עס האט זי מיר דערצעהלט א יודישער עמיגראנט, וועלכער איז אנטלאפען פון היטלער׳ס גיהנום. דער עמיגראנט האט מיר דערצעהלט, אז אין דרעזדען, דייטשלאנד, האט צוריק מיט א קורצער צייט דער נאצי־שטורמיסט גראבער מיט א באנדע נאצים געמאכט אן איבערפאל אויף דעם יודישען געשעפטסמאן און אגענט פון דיגער־ביר־מאשינען לעאפאלד העלער. די נאצי־באנדיטען האבען פאגראמירט די וואוינונג און צושלאגען די יודישע פאמיליע. דאס איז אבער נאך נישט אלץ. דער שטורמיסט האנס גראבער, דער פיהרער פון דער באנדע, האט זיך גענומען טשעפען נאכצוהעצען צו דעם יודען׳ס טאכטער בערטהא, א שעהנע, יונגע מיידעל, וועלכע איז געווען בעשעפטיגט אין א באנק־געשעפט. דער נאצי־שטורמיסט האנס גראבער פלעגט אפהיטען ווען דאס מיידעל בערטהא איז אהיימגעגאנגען און ער איז נאכגעגאנגען איהרע פוסטריט און פערלאנגט פון איהר א געהיימען ראנדעוואו, כאטש עס איז פערבאטען די נאצים צו האבען צו טאן אין ליבע־זאכען מיט יודישע מיידלעך. דאס מיידעל האט מיט עקעל געטריבען פון זיך דעם נאצי. אבער עס האט נישט געהאלפען. ער איז אלץ געווארען פרעכער און צודרינגליכער. דאס מיידעל האט דערצעהלט איהר עלטערן ברודער מאריץ וועגען די ליבעס־פערפאלגונגען פון דעם נאצי. דער יונגערמאן איז א „מאקאבעער", דאס הייסט א מיטגליד פון דעם ספארט־פעראיין „מכבי", האט ער איינמאל איהם אב׳אוועגט גענומען און דעם חברה־מאן גוט אנגעבראכען די ביינער.

דעם יונגענמאן האט געדראהט קאנצענטראציאנס־לאגער, ווייל עס איז געווען פאראויסצוזעהן, אז דער נאצי־שטורמיסט וועט נישט שווייגען. איז טאקע מאריץ העלער דער ערשטער אנטלאפען פון דייטשלאנד.

באלד אבער האט אויך זיין פאטער, די שוועסטער און דער יונגערער ברודער געמוזט פערלאזען היטלער׳ס גיהנום.. ערשטענס, ווייל דעם יודען׳ס געשעפט איז געווען רואינירט און, צווייטענס, ווייל די פאמיליע האט זיך נאך געשראקען פאר דער נקמה פון דעם שטורמיסט האנס גראבער.

לעאפאלד העלער האט אויסגעקויפט וואס מען האט געקאנט און די פאמיליע, דאס הייסט, דער פאטער מיט די טאכטער בערטהא און דער יונגערער זוהן, זענען אוועק קיין פרעסבורג, טשעכאסלאוואקיע, וואו דער עלטערער זוהן מאריץ האט זיך שוין פון פריהער געפונען, און דארט געקראגען א בעשעפטיגונג אלס אנגעשטעלטער אין א מאשינען־פאבריק.

די פאמיליע העלער האט זיך אין פרעסבורג ווי עס איז איינגעארדענט אין ארימקייט, ווייל לעאפאלד העלער האט אין היטלער׳ס גיהנום פערלוירען זיין גאנצען פערמעגען און זיין בעלעבאטישקייט איז צובראכען געווארען. אבער דאך האט די פאמיליע שוין געדאנקט גאט צו האבען גע׳פטר׳ט די בארבארען־מלוכה מיט די נאצי־פערפאלגונגען, מיט די קלעפ, מיט דעם אייביגען שרעק און דעם גאנצען גיהנום און זיך צו געפינען אין זיכערקייט..

אבער איינמאל, ווען בערטהא געהט אין גאס, דערזעהט זי פלוצים דעם נאצי־שטורמיסט האנס גראבער.

צוערשט האט זיך דאס מיידעל שטארק דערשראקען. אבער באלד האט זי פערשטאנען, אז זי האט זיך איצט נישט מעהר וואס צו שרעקען פאר דעם המנ׳ס ליבע־פערפאלגונגען.. האט זי איהם נישט געשענקט קיין שום אויפמערקזאמקייט און זיך געגאנגען ווייטער איהר וועג. דער נאצי האט זי העפליך געגריסט, זי אפגעשטעלט און געבעטען איהר אום ענטשולדיגונג, וואס ער האט זי אין דרעזדען בעליידיגט און פערפאלגט איהר פאמיליע. ער איז געווען איצט אן אנדער מענש, ווי איבערגעבוירען, און ער האט דער מיידעל ערקלערט, אז צוליב איהר איז ער אוועק פון זיין היים און איז געווארען אויס נאצי, ווייל ער קען אהן איהר נישט לעבען. ער בעדויערט זעהר זיינע פריהערדיגע געמיינע אנטיסעמיטישע האנדלונגען, האט ער געזאגט, און ער האט איצט חרטה אויף דעם. איצט וויל ער זיין אן אנשטענדיגער מענש, א יודען־פריינד, און ער בעט דאס מיידעל, אז זי זאל איהם נישט אפשטויסען פון זיך, ווייל אז נישט איז זיין לעבען קיין לעבען נישט. א סימן, אז ער מיינט דאס אויף ערנסט, האט ער ווייטער געזאגט, איז דער פאקט, אז צוליב דער ליבע האט ער מקריב געווען זיין שטעלונג, זיין היימאט, זיין קאריערע.

דאס יודישע מיידעל האט איהם געענטפערט, אז ער זאל זיך די זאך ארויסשלאגען פון קאפ, ווייל עס איז גאנץ אומזיסט. פריהער, האט זי איהם געזאגט, איז ער געווען א פיינד, איצט איז ער איהר גאנץ גלייכגילטיג און זי בעט איהם, אז ער זאל זי לאזען צו רוה מיט זיינע געפיהלען און געשיכטעס.

האנס גראבער האט איהר גענומען שרייבען הייסע ליבע־בריף, אין וועלכע ער האט איהר ערקלערט זיין ליבע און דעם אומשטאנד ווי אזוי ער האט זיך אין איהר שטארק פערליבט אויפ׳ן ערשטען בליק ווען ער האט זי דערזעהן. אין אנהויב האט ער אליין געגלויבט, אז די ליבע צו איהר איז בלויז א קאפריז. אבער ער האט זיך איבערצייגט, אז זיין ליבע צו איהר איז אן ערנסטע, א נשמה׳דיגע.

דאס מיידעל האט אויף די ליבע־בריף נישט געענטפערט. ער האט איהר געשיקט בלומען.. זי האט די בלומען נישט אנגענומען. ער האט געבעטען א צוזאמענקונפט מיט איהר פאטער און ברודער. מען האט איהם אפגעזאגט. עס איז דאך קלאר, אז די פאמיליע האט אין דעם פאל אנדערש נישט געקאנט האנדלען.

עס איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז אום דאס מיידעל זאל פטור ווערען פון איהר פערליבטען פערפאלגער, איז זי אויף א קורצער צייט אוועק געפאהרען צו איהרע קרובים אין גאליציע. ער האט זיך דערוואוסט דערפון, און איז איהר נאכגעפאהרען. איז זיך ארומגעדרעהט דארט ביז זי איז ווידער צוריקגעפאהרען צו איהר פאמיליע. איצט געפינט ער זיך אימער אין דער זעלבער שטאט וואו דאס מיידעל געפינט זיך. פערזענליך וואגט ער זיך נישט מעהר דאס מיידעל צו בעלעסטיגען מיט זיינע ליבע־ערקלערונגען, נאר ער שרייבט איהר הייסע ליבע־בריף מיט פאעטישע געפיהלען און טרערען, אזש עס קאן ריהרען א שטיין. אויף די דאזיגע ליבע־בריף האט ער נאך קיין איינציג מאל קיין ענטפער נישט געקראגען. אט די דאזיגע געשיכטע האב איך זיך פריהער דערוואוסט.

לעצטענס האב איך זיך דערוואוסט, אז דער מאדנער פערשוין געפינט זיך אין ווין, ווייל בערטהא האט זיך דא אויף א קורצער צייט געפונען, און דער פערליבטער נאצי איז איהר אהער נאכגעפאהרען.

איך האב איהם געזוכט אין פערשיעדענע קאפעס, ביז איך האב איהם געפונען. ער איז אן עטליכע און צוואנציג יאהריגער שעהנער, געזונדער, בלאנדער יונג, מיט א סימפאטיש געזיכט, און עס שיינט אויך, אין א געוויסער מאס, אן אינטעליגענטער און בעלעזענער מענש. פון פראפעסיע איז ער א בוך־דרוקער, דאס הייסט, א

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

האנדווערקער-חלוצים

מיט יעדן טאג ווערט רייפער און דרינגט אריין טיפער סיי ביי די האנדווערקער-מאסן, סיי אין די ציוניסטישע רייהען, דער געדאנק צו קאארדינירן די דאזיגע ווענדונגען.

עס האט געמוזט אפפליסן פיל וואסערן, ביז עס איז קלאר געווארן אין די ציוניסטישע רייהען דער געדאנק, אז דאס האנדווערקערטום איז נישט קיין מינדערווערטיגער עלעמענט סיי עקאנאמיש און סיי פאליטיש, און אלס אזעלכער מוז ער צוגעצויגן ווערן צום אויפבוי פון לאנד, ווייל ער איז אין דער ערשטער רייה א פראדוקטיווער כח און אויך פון נאציאנאלן שטאנדפונקט איז ער פיל ווערטפולער ווי די אלע „קאפיטאליסטן“, מיט אדער אהן געגנזן-פיסלעך, וועלכע געניסן פון די לייכטע איינרייזע-מעגליכקייטן.

דער האנדווערקער איז פון נאציאנאלן שטאנדפונקט ווערטפולער דערפאר ווייל ער איז מיט זיין סטרוקטור און פסיכיק נישט פעהיג צו קיין שום ספעקולאטיווע אינטערעסן, נאר ווידמעט זיך זיין רוהיגער און דערפאר שעפערישער ארבייט. דאס האנדווערקערטום וואלט קיינמאל נישט געווען פעהיג אויף אזא „איבערלויפונג“, ווי עס טהון עס אפילו חלוצים, ווייל ער איז צוגעשמידט צו זיין ארבייטס-ווערקשטעל און, האט ער נאר די בעדינגונגען, שאפט ער וואס מעהר פאר'ן וואוילשטאנד פון לאנד.

אמת, דער האנדווערקער בעזיצט נישט די גרויסע קאפיטאלען צו בעשאפען די גרוים-אינדוסטריע. ער האט נישט די מעגליכקייט צו בעשעפטיגן גרויסע מאסען ארבייטער. דערפאר אבער קאנצענטרירט נישט דאס האנדווערקערטום זיינע פראדוקציאנס - פעהיגקייטען אויף איין געביט, וועלכער ברענגט מאמענטאלע גרויסע פערדינסטען פאר יחידים און איז גלייכצייטיג א שווערע לאסט פאר ברייטע ארבייטענדיגע מאסען. דאס האנדווערקערטום — א דאנק זיינע פערשידענארטיגע פאך-קענטענישען און א דאנק זיין עלאסטישקייט ביים איינארדנען זיין בעטריבס-פלאן, קאן מען פערצווייגן אין פערשידענע געגענדען און פונקטען און קען אומעטום שאפען ארבייטס-מעגליכקייטען און דערמיט פערגרעסערן און פערצווייגן דעם יודישען ישוב.

עס איז אלזא געווען — לויט מיין טיפסטער איבערצייגונג — דער גרעסטער פעהלער, וואס צוגלייך מיט'ן לאנדווירטשאפטליכען חלוץ, האט מען נישט געשיקט קיין ארץ ישראל, דעם פאכמאן, נישט דעם פלומרשטען בעל-מלאכה, וואס זיין פאך-קענטניש איז בעשטאנען אין צוקוקן זיך איניגע וואכען צו א האנדוורקער-ווארשטאט, נאר אמת-אויסגעבילדעטע בעלי-מלאכות, וועלכע זענען צוגעבונדען צו זייער פאך זייט יאהרען און זענען ממש נישט פעהיג זיך צו שיידען דערפון און איבערצוגעהן צו אנדערע לייכטע פערדינסטלעך.

און מען האט געטון אלצדינג, אז עמיגרירען זאלען קענען נאר חלוצים און טויזענט-פונט'דיגע קאפיטאליסטען. אמת, עס איז געווען א טייל סערטיפיקאטען פאר בעלי-מלאכות, די אזוי-גערופענע סוג ב., אבער מען האט שוין געטון אלץ, כדי קיין אמת'ער פאכמאן זאל נישט אהינקומען און וואס ווייזט זיך ארויס פון אט דער פאליטיק?

עס ווייזט זיך אבער ארויס, אז דאס לעבן איז שטארקער פון אלע דאקטרינען. דער יודישער האנדווערקער וויל מיטהעלפען בויען דאס א"י-ווערק.

און אויך די ציוניסטישע ספערען זעהען איין, אז די פאליטישע איינשטעלונג געגען דער האנדווערקער-עמיגראציע ווירקט גראד פערקעהרט ווי מען וואלט עס זיך געוואונשען. שוין יעצט פיהלט זיך דאס פעהלען פון א געזונדען, פאכמענישען האנדווערקער עלעמענט.

עס זענען, אמת, פארהאן גרויסע קאפיטאלען אין לאנד, עס בויען זיך גלענצענדע שטעט, אבער נישט גענוג, וואס דאס איז נישט א געזונדע ערשיינונג פאר זיך אליין, האט עס נאך דעם חסרון, אז דאס געלד און לוקסוס לאקט און רייסט אוועק פון דארף דעם בעסטען חלוץ און עס פעהלען מענשען פאכלייט, נישט נאר אין די ווייט-פערווארפענע ישובים, נאר אפילו צו זעטיגען דעם פערברויך אין די שטעט.

און נאך א וויכטיגער מאמענט, אפשר דער סאמע וויכטיגסטער, הויבט אן שפילען א ראלע, נעמליך — דער פאליטישער.

די רייך-געווארענע עלעמענטען פון לאנד ווילען האבען די גרעסטע פאליטישע השפעה. זיי פערגעסען גיך, אז ווען נישט די גרויסע נאציאנאלע הילף וואלטען זיי נישט געקענט דערגרייכען צו דער שטופע, אויף וועלכער זיי געפינען זיך היינט און זיי שאפען פאליטישע גרופען, וואס צייכענען זיך נישט אוים מיט קיין אידעען-אונטערשיד, סיידען מיט אינטערעסען-אונטערשיד. די גרויסע גרונד-בעזיצער ווי די גרויסע בוי-אינדוסטריעלער, די גרויסע באנק-פינאנסיסטען, ווי די שטארקע ארבייטער - בעוועגונג, יעדע צילט איבערצונעמען די השפעה לטובת זיינע אייגענע אינטערעסען. און יעצט זעהט מען זיך ארום, אז עס פעהלט דער מיטעל-עלעמענט, דער רוהיגער דעמאקראטישער פראדוקטיוו-שעפערישער האנדווערקער, וואס וואלט געקאנט שאפען די גלייכגעוויכט צווישען די ווירטשאפטליכע און פאליטישע כחות אין ארץ-ישראל.

אלע אויסגערעכנטע אומשטענדען רעדען אליין פאר זיך און זענען א קלארער בעוויז פון דער נויט-

צי דארפן יודישע האנטווערקער זיך בעטייליקען אין די לוסטראציעס פון די האנטווערקער-ווארשטאטן?

(צו דער דיסקוסיע)

די פראגע לוסטראציעס פון די האנדווערקער-ווארשטאטען איז נישט קיין נייע. מיט עטליכע יאהר צוריק, האבען זיך שוין געוויסע „האנדווערקער-טוער“ מוטר-נפש געווען און אנטיילגענומען אין די דערמאהנטע לוסטראציעס, וואס פון די דאזיגע לוסטראציעס איז ארויסגעקומען ווייסען מיר אלע. צעהנדליגער ארימע האנדווערקער זענען בעשטראפט געווארן, און דער רעזולטאט פון די לוסטראציעס איז געווען דערזעלבער. וואס פאר די לוסטראציעס. אויב די יודישע לוסטראטארען האבען ביז יעצט נישט געקענט אויסנוצען זייער גאנצע ענערגיע ווילען זיי דאס יעצט מאכען מיט דער הילף פון די קריסטליכע לוסטראטארען; עס איז דאך נישט קיין סוד, אז ביים היינטיגען טאג זענען נאך פארהאן טויזענדער בעל-מלאכות, וועלכע האבען נאך נישט די נויטיגע דאקומענטען. עס וועלען אזוי ארום בעצווועקען די לוסטראציעס, אז עס וועלען זיין פרישע שטראפען און פערפאלגונגען לגבי א גרויסען טייל ארימע ארבייטס-מענשען. די יודישע מיטבעטייליגטע אין די לוסטראציעס וועלען זיכער וועלען בעווייזען זייערע פעהיגקייטען און אויספיהרען די מלאכה בשלימות. דער ענטפער אויף די אבקעטע-בויגענס פון די לוסטראטארען וועט זיך לחלוטין נישט אונטערשיידען פון אנ'ענטפער, וואס עס וואלט געגעבען א לוסטראציע-קאמיסיע פון בלויז קריסטען. אזוי ארום קען נישט זיין קיין פראגע דערפון, אז עס זאל ווערען פון די לוסטרירטע לייכטער ווערען דורך דעם, וואס ער וועט בעזוכט ווערען דורך א יודישען לוסטראטאר, פונקט פערקעהרט — דער לוסטרירטער וועט פיהלען און זעהען מיט זיינע אויגען ווי א יודישער בעל-מלאכה לימערט איהם ארויס אין די הענד פון די פערביסענסטע שונאים.

און מעהר ווי איין יודישער לוסטראטאר וועט וועלען אויסנוצען זיין „אויטאריטעט“ אלס לוסטראטאר, און אויסזוכען אלע די, צו וועלכע ער האט פערזענליכע טענות, ווי די פראקטיק האט שוין בעוויזען, — און אלע די ארימע האנדווערקער וועגען וועלכע עס וואלט קיינמאל קיינער נישט געוואוסט.

דעם ארימען האנדווערקער קלאפט — סיי ווי סיי — א גאנצען טאג דאס הארץ, לעבענדיג אין שרעק פאר די פערשידענע קאנטראלערען און סעקוועסטראטארען, איצטער וועט איהם צוקומען נאך א געזעץ-היטער, דער לוסטראטאר פון דער האנטווערקער-קאמער, ווייל נאר דער ארעמער האנטווערקער, — וועלכען עס דריקט די פסדר-דיגע ארבייטסלאזיגקייט, דאס לעבען אין דחקות און נויט, — האט זיך נישט געקענט פערזעהען מיט די נויטיגע דאקומענטען.

זאלען די אנהענגער פון לוסטראציעס נישט שפייזען קיינעם מיט די אילוזיעס, אז עס וועט נאך די לוסטראציעס בעסער ווערען, זאלען די הערען זיין אויפריכטיג און אויפדעקען דעם גרויסען סוד פון די „ישועות“, וועלכע וועלען קומען נאך די לוסטראציעס.

איך האלט די לוסטראציעס פאר א פרישע אומגליק אויף די קעפ פון די יודישע ארעמע בעל-מלאכות.

ה. גאלדבערג

פארזיצער פון סאצ. האנטוו. פעראיין אין לאדז.

וואס הערט מעז מכח דער פעראייניגונג אין די האנדווערקער-רייהען?

געשפרעך מיט'ן פרעזידיום-מיטגליד פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד, פילסודסקיעגא 69 ה' ראובן האפמאן

די פראגע פון דער פעראייניגונג צווישען די יודישע האנדווערקער, וועלכע איז אזוי נויטיג, ריהרט זיך דאך נישט פון ארט, איין צד ווארפט ארויף די בעשולדיגונג אויף דעם צווייטען. מיר האבען זיך דעריבער געווענדעט צו איינעם פון די ערשטע טוער אין די האנדווערקער-רייהען, דעם פרעזידיום-מיטגליד פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד, פילסודסקיעגא 69 וועגען זיין מיינונג אין דער פראגע, ה' האפמאן האט ערקלערט:

— אויב איך וויל זיין אויפריכטיג און עהרליך, מוז איך זאגען, אז צו קיין פעראייניגונג וועט אין איצטיגען מאמענט בשום אופן נישט קומען און דאס צוליב א פערשטענדליכען ענין. הנם די האנדווערקער-צענטראלעס זענען פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס. זענען זיי דאך פארטייאישע צענטראלעס. בראש פון איין צענטראלע שטעהען ציוניסטען און פון דער צווייטער פאלקיסטען, דאס איז די ערשטע און גרעסטע שטערונג אין דער פעראייניגונג.

— ס'זענען אמת פערהאן אלגעמיינע האנדווערקער-ענינים, וועלכע פערלאנגען אנ'איינהייטליכע שטעלונג. ס'זענען פערהאן, אמת, צרות פון וועלכע די האנדווערקער-מאסען ליידען און מ'וואלט געדארפט די דאזיגע צרות מיט פעראייניגטע כחות בעזייטיגען, אבער דאס קען נישט קומען אויפ'ן וועג פון דירעקטע אונטערהאנדלונגען, ווייל ביי אזעלכע אונטערהאנדלונגען ווערען די בעציהונגען נאך מעהר פערשארפט, ס'זענען דאך שוין געווען פרובען צו וואהלען פון יעדען צד צו עטליכע מענשען, וועלכע זאלען שאפען די פלאטפארם פון פעראייניגונג און פון דעם איז גארנישט ארויסגעקומען.

איך בין געווען איינער פון די דריי וואס יעדער צד האט צוגעשטעלט, כדי צו שאפען די פעראייניגונג. און איך האב טאקע פארגעלעגט, אז ס'קען זיין בלויז א רייד פון א לויזער פעראייניגונג, ד. ה. ס'זאל געשאפען ווערען א קארפערשאפט צו 10 מיטגלידער פון יעדען צד, וועלכע זאלען אויך וועהלען צו זיך 3 נייטראלע און אונפארטייאישע כלל-טוער און די קערפערשאפט זאל אננעהמען די איינהייטליכע שטעלונג אין יעדער אלגעמיינער ריין-פראפעסיאנעלער האנדווערקער-פראגע. די 3 נייטראלע מענשען זאל דאס זיין די ארביטרען וועלכע זאלען מעגליך מאכען אנצונעהמען א שטעלונג און אז איין צד זאל דעם צווייטען נישט מאיאריזירען. דאס איז עטוואס עהנליכעס, זאגט ה' האפמאן, צו דעם פראיעקט פון ארביטראזש, וועלכען דער „נייער פאלקסבלאט“ האט ארויסגערוקט.

— צי פערלאנגט דער יודישער צענטראלער האנדווערקער-פערבאנד, אז ביי אנ'עווענטועלע פעראייניגונג זאל דער פעראייניגטער פערבאנד ווערען אנ'אפטיילונג פון דער ווארשעווער האנדווערקער-צענטראלע?

דערביי האט עס נאך נישט געהאלטען, אבער איך מיין, אז ווען די עקספאזיטור, וואלט דאס פארגעלעגט וואלט דער פערבאנד דערויף נישט געקענט איינגעהען צוליב די מאטיוען, וועלכע איך האב באלד אין אנהויב געבראכט.

בראש פון דער ווארשעווער האנדווערקער-צענטראלע שטעהט א הונדערט פראצענטיגער פאלקיסט, וועלכער האט מיט'ן האנדווערקערטום קיין שום שייכות נישט. דער צענטראלער פערבאנד וואלט אויך נישט געקענט פערראטען דעם פערבאנד פון די יודישע צעכען, וועלכער שאפט זיך איצט אין ווארשא און וועלכער שטעהט אונטער א ציוניסטישער השפעה.

— און ווי האלט איהר אין דער פראגע וועגען דעם צי יודישע פערטרעטונגס-מענער דארפן אנטיילנעהמען אין די געפלאנטע לוסטראציע-קאמיסיעס?

— איך אינטערעסיר זיך ווייניג מיט די דאזיגע פראגען, מיין אויפגאבע אין די האנדווערקער-רייהען איז געווען א ריין פאליטיש-ציוניסטישע, נאר איך האלט, אז אויב די קאמיסיעס האבן נישט קיין אנדער אויפגאבע ווי נאר נאכקאנטראלירען צי יעדער האט א האנדווערקער קארטע אדער נישט און אויב נישט זאל דער ווארשטאט צו מאכען, דארפן די יודישע פערטרעטער אין די קאמיסיעס נישט אנטיילנעהמען.

דער פאראגראף 54 ווערט נישט געענדערט

אלע בעמיהונגען ביים פינאנץ-מיניסטעריום, אז מען זאל ענדערען דעם בעריהמטען פאראגראף 54 וועגען די נעמען און אדרעסען פון אלע קונדען און ליפעראנטען אין די האנדעלס-ביכער — האבען נישט געהאט קיין ערפאלג און דער דאזיגער פאראגראף וועט נישט געענדערט ווערען. אלע טראנזאקציעס וועלכע וועלען פיגורירען אין די ביכער פון היינטיגען יאהר, מוזען דורכאויס זיין מיט די נעמען און אדרעסען פון די פערזאנען, וואס האבען געקויפט און פערקויפט. אויב די דאזיגע ידיעות וועלען נישט אנגעגעבען ווערען וועלען די ביכער אנערקענט ווערען אלס נישט ריכטיגע און נישט עהרליכע.

אמת, אינגיכען וועט ערשיינען א פעראָרד-נונג וועגען רעגולירען דעם ענין, די פעראָרדנונג וועט אבער נישט פערלייכטערן דעם פאר. 54 אין דער דערמאהנטער הינזיכט.

די האנדווערקער-קאמערן אינטערווענירן

אז קאנפעקציע-געוועלבער זאלען נישט קענען אננעהמען קיין בעשטעלונגען אויף מלבושים

דער פערבאנד פון די האנדווערקער-קאמערן האט זיך געווענדעט צום האנדעלס-מיניסטעריום מיט דער ביטע ארויסצוגעבען די אדמיניסטראטיווע ארגאנען א פעראָרדנונג, אז ס'זאל פערוועהרט ווערען די מאגאזינען מיט פערטיגע מלבושים, וועלכע האבען נישט קיין האנדווערקער-קארטען — אנצונעהמען בעשטעלונגען אויף אנצוגען, פאלטענס אדער פוטער-ארבייטען און אויך נישט ערלויבען צו נעהמען די מאס אויף מלבושים, צושניידען און אנמעסטען, ווייל די דאזיגע ארבייטען געהערען צום שניידער-פאך, אויף וועלכען מ'דארף האבען א האנדווערקער-קארטע.

דער פערבאנד פון די האנדווערקער-קאמערן האט די ביטע מאטיווירט דערמיט, אז די מעהרהייט בעזיצער פון געוועלבער מיט פערטיגע מלבושים געהמען אן בעשטעלונגען אויף אויפצונייהען אנצוגען און פוטער-מלבושים, דאס איז א גרויסע קאנקורענץ פאר דעם שניידער-פאך און ברענגט צום וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט.

ווענדיגקייט וואס שנעלער צו בעזעצען אין א"י דעם ערפאהרענעם האנדווערקער - עלעמענט. לאמיר דעריבער האפען, אז די מאסגעבענדע ציוניסטישע פאקטארען וועלען דאס פערשטעהן און שוין אינגיכען ערמעגליכען א פערשטארקטע עליה פון האנדווערקער.

דוד קאניעצפאלער.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 19 | טז אדר א' תרצה

פעברואר

זון-אויפגאנג 6.46
זון-אונטערגאנג 4.54

אויסלענדישע פירמעס ווילען אנקניפען האנדעלס-בעציהונגען מיט לאדז

וועלכע ארטיקלען ווערען געזוכט?

אנ'ענגלישע פירמע אינטערעסירט זיך מיט אימפארטירען פון פוילען כעמישע ארטיקלען.

א קאנאדישע פירמע וויל אנשליסען א קאנטאקט מיט פוילען וועגען וועלוועט און זיידענע שטאפען.

א פירמע פון מאראקע וויל קויפען רעשטען פון באוועל־סחורות און זייד־שטאפען אויף אנצוגען און וועש.

א לאנדאנער פירמע, וועלכע האט אגענטורען אין ארץ־ישראל, עגיפטען, סיריען און איראק, בעמיהט זיך צו בעקומען פערטרעטונגען פון פוילישע טעקסטיל־פירמעס, ווי אויך מיט זאקען־פאבריקאנטען.

א שפאנישע פירמע וויל נעמען א פערטרעטונג פון מאשינען, כעמישע און גלאז־ארטיקלען.

א טערקישע פירמע זוכט צושטעלער פון עלעקטראטעכנישע ארטיקלען.

א סירישע פירמע וויל פערבינדען האנדעלס־בעציהונגען מיט עקספארטערען פון באוועלנע און וואלענע שטאפען.

א שוועדישע פירמע ווענדעט זיך וועגען אינפארמאציעס וועגען א מעגליכקייטען זיך צו פערבינדען מיט פראדוצענטען פון עלעקטראטעכנישע ארטיקלען.

א רומענישע אגענטור וויל זיך פערבינדען מיט וואל, באוועל און וויגאניע־שניירען.

גענויע אינפארמאציעס קען מען בעקומען אין דער ביה"א פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער.

„זעזנאניעס" אויף הכנסה-שטייער

קאן מען אפגעבען ביז'ן 1-טען אפריל

די האנדעלס-קאמער מאכט אויפמערקזאם, אז לויט דער נייער שטייער-ארדינאציע, וועט דאס פינאנץ-מיניסטעריום אין די נאהענטסטע טעג ארויסגעבען א פעראָרדנונג לויט וועלכער, ס'ווערט איבערגערוקט דער טערמין פון אנגעבען זעזנאניעס אויפ'ן הכנסה-שטייער ביז'ן 1-טען אפריל.

די 4-טע ראטע פון אומזאץ-שטייער פאר די, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער קען מען צאהלען ביז'ן 15-טען פעברואר. ביז איצט האט מען די ראטע געקענט בעצאהלען ביז'ן 15 מערץ. אויף אנ'אינטערווענץ פון דער האנדעלס קאמער, האט דאס מיניסטעריום פעראָרדענט פאר דעם לויפענדען יאהר נאך צו צאהלען לויט דעם ביז איצטיגען אוסטאוו, ד. ה. ביז'ן 15-טען מערץ.

די פערפלייצונגס-סכנה

איז שוין אין לאדז אויסגעמיטען געווארען

(א) אין שייכות מיט דער פערפלייצונג אין לאדז — אויף ווידזעוו און באלוט, וועגען וואס מיר האבען נעכטען באריכות געשריבען, גיט מען אונז איבער, אז א דאנק די ענערגיש אדורכגעפיהרטע פעראָרדנונגען פון דעם שטאטישען סטאראסטע דר. ווראנא און דער שנעלער רעטונגס־אקציע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט מיליטער, פייער־לעשער און געדונגענע ארבייטער, דראהט שוין איצט נישט קיין סכנה פון א ווייטערדיגער פער־פלייצונג.

נעכטען, 10 אינדערפריה, האט א ספעציעלע קאמיסיע מיט דעם שטאטישען סטאראסטע בראש אדורכגעפיהרט אנ'אינספעקציע אויף די פערגאסענע שטחים, און אין די הייזער, וואס זענען עהער־נעכטען געשטאנען אונטערן וואסער, און די עוואקוירטע ארבייטער־משפחות האבען שוין בעקומען די ערלויבניש צוריק אריינצוציהען זיך אין זייערע דירות.

עס זענען ארויסגעגעבען געווארען ווייטערדיגע פעראָרדנונגען וועגען דעם ווי אזוי אויף להבא צו פערהיטען פון מעגליכע פערפלייצונגען.

צו דעם צוועק וועט די דירעקציע פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" אדורכפיהרען די גענע־ריגע ארבייטען איבער דער רעגולירונג פון דעם טייכעל יאשיען, און אויך די שטאט־פערוואלטונג וועט טון דאס געהעריגע, כדי צו פערהיטען פאר אזעלכע איבערראשענדע ערשיינונגען ווי וואסער־פערפלייצונגען אין לאדז.

מילא, פערפלייצונגען פון פראטעסטירטע וועקסלען איז נאך א זאך, וואס לעגט זיך אויפ'ן שכל, אבער — ווי קומען טייכען קיין לאדז?!...

צווישען פרעזעס מינצבערג און וויצע-פרעזעס בערגער

קומען ווייטער פאר ערנסטע רייבונגען

מיר האבען שוין אין נעכטיגען נומער איבער־געגעבען דעם פערלויף פון דער פערוואלטונגס־זיצונג פון דער לאדזער קהלה און האבען אנגע־דייט אויף די מיינונגס־פערשידענהייטען, וועלכע הערשען צווישען פרעזעס מינצבערג און וויצע־פרעזעס בערגער, הגם זיי געהערען צו דער זעלבער „אגודה" פראקציע.

מיר זענען איצט אין דער מעגליכקייט איבער־צוגעבען גענוי אלץ וואס איז פארגעקומען אויף דער עהע־נעכטיגער פערוואלטונגס — זיצונג, פון וואס ס'איז צו זעהען, אז די חלוקי־דעות זענען זעהר ערנסטע.

ווען ס'האט געהאלטען ביי דער דיסקוסיע וועגען איבערנעהמען די עופות־שחיטה אין לאדז, האט דער. מינצבערג, געזאגט, אז די קאמיסיע וועלכע דארף צוגרייטען דעם פלאן פון איבערנעהמען די שחיטה (צו דער קאמיסיע געהער וויצע־פרעזעס בערגער) זאל בעקומען א דירעקטיוו נישט צוצונעהמען קיין נייע שוחטים און בעאמטע.

דערויף האט וויצע־פרעזעס בערגער געענט־פערט, אז ער וועט נישט געהערען צו קיין קאמיסיע וועלכע זאל בעקומען אזעלכע דירעקטיוון.

פרעזעס מינצבערג האט זיך דאן אויפגערעגט און ערקלעהרט:

— אויב מען ציהט מיך ביי דער צונג מוז איך זאגען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, ווען מ'טרעט צו אין דער קהלה צו א נייער ארבייט הויבט זיך אן א חלום וועגען נייע פאסטענס פאר נייע מענשען, איהר דארפט פערשטעהען, אז ביי דער איצטיגער לאגע האב איך נאך דעם כוח נישט צוצולאזען צו קיין נייע בעאמטע, וועלכע ס'איז אוממעגליך אנצונעהמען, איך האב אבער נישט מעהר די מאכט אפצווארפען בעאמטע.

דאזאר רוס האט דאן פארגעלעגט, אז די קאמיסיע זאל גאר צושטעלען א פלאן, דאגעגען דער בעשלוס אנצונעהמען בעאמטע זאל מ זען קומען פון דער קהלה־פערוואלטונג.

פרעזעס מינצבערג לעהט אויך דערויף נישט איין, ווייל, ווי ער זאגט, האט ער שוין אין דעם ענין פיל פראקטיק, ווען מ'קומט מיט פעסטיגע קאנדידאטען אויף פאסטענס און דער־ביי זענען שוין אנגעגעבען די נעמען, איז ער צו שוואך די דאזיגע קאנדידאטען אפצווארפען..

דאזאר רומקאווסקי האט אונטערשטיצט דעם פארשלאג פון פרעזעס מינצבערג..

דאזאר שוויאטלאווסקי האט דאן געשריבען דעם ענין אויסטייטשען אויף דעם אופן, אז די פראגע פון שחיטה געהער צום ראבינאט און אויב דער ראבינאט וועט איינזעהען, אז מ'דארף מעהר שוחטים צו דער עופות־שחיטה וועט די קהלה דערין קיין דעה נישט האבען, ווי מיר האבען שוין נעכטען מיט־געטיילט איז דער ענין נישט ערלעדיגט געווארען און איז אפגעלעגט געווארען ביז דער נאהענטסטער זיצונג.

דאן איז געקומען די פראגע פון סאציאלער־הילפס־קאמיסיע.

דאזאר רוס האט דאן בערירט די פראגע פון דער קאמיסיע, וועלכע איז געשאפען געווא־רען, כדי ספעציעל צו בעטראכטען די דרינגענדע עניינים פון סאציאלער הילף.. דעריווייל איז די דאזיגע קאמיסיע איינגאנצען נישט צונויפגערופען גע־ווארען און דער פרעזעס פון דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע ה' בערגער האט צונויפגערופען די גאנצע קאמיסיע נישט מיטטיילענדיג דעם ה' רגס, אלס מיטגליד פון דער קאמיסיע, פון דעם היינטיגען רוס ארויס, אז ה' בערגער וויל נאר ערלעדיגען זיינע מענשען.

וויצע־פרעזעס בערגער ערקלעהרט, אז די זי־צונגען האבען סיי־ווי־סיי נישט קיין פעולה, ווייל דער פרעזעס מינצבערג אסיגנירט נישט קיין געלד אויסצוצאהלען די עניינים, וועלכע זענען שוין ער־לעדיגט.

פרעזעס מינצבערג ערקלעהרט, אז דאס איז נישט אמת, ווייל אלע אונטערשטיצונגען ביז 20 זלאטיס ווערען באלד אויסגעצאהלט.

אויף דעם האט ווידער ה' בערגער געענט־פערט, אז דאס וואס ה' מינצבערג זאגט שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט און רופט אן א רייה נעמען, וועלכע האבען די אונטערשטיצונג נישט בעקומען אויסגעצאהלט.

פרעזעס מינצבערג ערקלעהרט, אז פון היינט אן אסיגנירט ער 750 זלאטיס א וואך פאר דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע. 500 זלאטיס זאלען אויסגעצאהלט ווערען פאר פערלעגענע זאכען און 250 זלאטיס אויף פרישע ביטעס..

ה' בערגער ערקלעהרט דערויף, אז דאס איז נאר אויפ'ן פאפיר און ער וועט פריהער נישט צונויפרופען קיין זיצונג פון דער קאמיסיע ביז ער וועט פריהער אויס נישט בעקומען דאס געלד.

דאזאר רומקאווסקי שטעלט דאן אנ'אונצוטרוי פארשלאג פאר דעם פרעזעס פון דער סאציאלער הילפס — קאמיסיע ה' בערגער.

צוליב דעם וואס אזא פארשלאג מוז האבען פיר אונטער־שריפטען און אזויפיל האט ה' רומ־קאווסקי נישט געקענט צונויפנעהמען איז דער פאר־שלאג נישט אפגעשטימט געווארען.

זעלבסטמארדען

(א) אויף בראָווארנא 11 האט זיך גע'סמ'ט מיט זאלץ-זויער א געוויסע מיכאלינא יעזשיארנא. פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל. די סיבה פון זעלבסטמארד — משפחה-ארומרייסע־נישען.

* * *

(א) אין לאגעווניק האט זיך גע'סמ'ט מיט סובלימאט דער 24-יעהריגען בענאן שימאנסקי. מען האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. די סיבות פון טראגישען שריט זענען נישט פעסט־געשטעלט געווארען.

באנדיטען-אנפאל

(א) אויף דער יאנינא גאס זענען 3 שיכור'ע פערשוינען בעפאלען א געוויסען יאן וויטקאווסקי (פון יאנינא 5) און געפאדערט ביי איהם געלד אויף בראנפען.

אזוי ווי וויטקאווסקי האט גראד ביי זיך קיין געלד נישט געהאט, האבען זיי איהם אנידערגע־וואליעט אויף דער ערד און געפעהרליך צושטא־כען מיט מעסערס...

די שיכורים זענען גלייך ענטלאפען, און דעם שווער-פערוואונדעטען האט פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאליציי זוכט די מעסער-שטעכער.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען. מענער-שוועכע
נעמט-אן פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אוונד.

צונאב-פאבאר

דעם 28. פעברואר ה. י. וועט זיין סעטיג א צונאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או., לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

מיטגלידער און פערטרעטער פון די האנדווערקער

אין די שטייער-אפעלאציע-קאמיסיע אויף דער שטאט לאדז

די פינאנץ-קאמער האט צוגעשיקט דער האנדווערקער-קאמער א רשימה פון מיטגלידער און פערטרעטער אין די שטייער-אפעלאציע-קאמיסיעס אין לאדז, וועלכע איז בעשטעטיגט געווארען דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום.

די ליסטע איז פאלגענדע: אנדזשעי לעוואנ־דאווסקי. אלאיזי מייזנער, יוזעף ראליק. נוסטאוו נוימאן, יאן רושטשאק און אהרן גלאטמאן. אלס פערטרעטער זענען בעשטימט געווארען: אנדזשעי אנטשאקאווסקי, יאקוב ביאלי, זיגמונט ראצבע, קאזשימיעזש גראלינסקי, יוזעף פיאנטקאווסקי און מאיר סענדעראָוויטש.

דאס זענען די קאנדידאטען, וועלכע זענען אויפגעגעבען געווארען דורך דער האנדווערקער-קאמער. אונאפהענגיג פון דער בעשטעטיגונג פון דער אפעלאציע-קאמיסיע אויף דער שטאט לאדז העלפען גאר איינגיכען בעשטעטיגט ווערען די אפעלאציע-קאמיסיעס אויפ'ן פאוויאט.

די „לאפפ"-זאמלונגען צווישען די שילער

(א) די שול-מאכט האט ארויסגעגעבען א צירקולאר, אז די שול-קרייזלעך פון „לאפפ" האבען דאס רעכט צו זאמלען אפצאהלען פון שילער מיטן תנאי, אז די דאזיגע אפצאהלען זאלען זיין מינימאלע און זאלען נישט בעלעסטיגען פינאנ־ציעל די יוגענד.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשוריען: ה. האנצער (נגעוושער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), א. גארפיין (פילסודסקיעגע 54), י. כאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אנד־זשעיא 28), א. שימאנסקי (פשענדזאלניאנא 57).

קינא-טעאטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאדא (קאנסטאנט.) 16
היינט פרעמיערע!
פרעכטיגער פילם פון דער פוילישער פראדוקציע
„שפילצייג"
אין די הויפט-ראלען:
Alma Kar,
Zula Pogorzelska,
Eugenjusz Bodo,
Konrad Tom,
Jerzy Marr,
Sielański.
איבער'ן פראגראם:
פאראמאנט-צייטונג.
פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר., II פל. 85 גר., I פל. 1,09 זל.
באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

מ'טאָר נישט דראָהען, און מ'טאָר קיין רכילות נישט טרייבען...

(א) פאַרן דראָהען זיינעם אַ שכן מיט אַ רעוואָלווער, בעת אַ קריגערײַ, איז אַ געוויסער יאַן מילער (פון סמוגאָווע 8) פאַרמשפּט געוואָרען דורכן היגען שטאָטישען געריכט אויף אַ יאָהר ריט.

* * *

(א) דער שלאָסער בראָניסלאַוו קאַזשימיערטשאַק האָט אָנגעקלאָגט זיין געוו. שותף יוזעף טערקאַ, אַז ער בערעדט איהם אומעטום, דאָס ער איז אַ גנב אַ שווינדלער...

דאָס געריכט האָט געפּסקנט, אַז טערקאַ'ן קומט 5 חדשים צו זיצען אין אַרעסט.

אַמטליכעס

(א) דער לייטער פון ז"כערהייטס-דעפּאַרטאַט ביי דער לאָדזשער סטאַראָסטווע, ה' באָוואַקאָווסקי, איז בעקומען אַרויסגעפאָהרען אויף צוויי וואָכען אורלויב.

פאַרמשפּט אַ ברודער-מערדער

(א) דעם 19-טען סעפּטעמבער ה. י. האָט דער 27-יעהריגער גנב אַנטאָני סרעבזשינסקי, בעת אַ מחלוקה, דערשטאָכען זיין ברודער הענריק, וועלכער איז אין אַ פּאָר טאָג שפּעטער געשטאָרבען.

דאָס געריכט האָט דעם מערדער נעכטען פאַרמשפּט אויף 4 יאָהר טורמע.

גרויסע גנבות

(א) פון דער וואוינונג פון עמיליאַ דרעווס (קאָנטנע 36) האָבען גנבים אַרויסגעטראָגען ביזשוטעריע, מלבושים, פאַרשידענע מכשירים, 4200 זל. מזומן, אויף 6500 זלאָטעס וועקסלען א. א. וו. בסך הכל זאָל דער היזק בעטרעפען 16,000 זל.

* * *

(א) אין דער וואוינונג פון יעקב-מענדעל וואַסערמאַן (נאַווראָט 15) איז נעכטען ביינאַכט אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַן איינברוכס-גנבה.

עס זענען אַרויסגעטראָגען געוואָרען פאַרשידענע חפצים און געגענשטאַנדען פאַר אַן ערך 25,000 זלאָטעס.

פּאָליציי זוכט די גנבים.

דער הויפּט-קאָמענדאַנט לוויז

ענטלויזט זיין „פּאַרטיי" פון זיין געגנער...

(א) נאָכן פאַרמאַכען די גרופּע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען פון אונטערן „בליסקאָוויצאַ"-צייכען, האָט אַ צווייטע גרופּע פון נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען „האַקענקרייצלער", בראָש פון וועלכער עס איז געשטאַנען אַ געוויסער אַברעמבסקי, וועלכער האָט זיך נאָמינירט אַלס הויפּט-קאָמענדאַנט און אַ צווייטער, שטאָטישער קאָמענדאַנט מיטן נאָמען לוויז (כשמו כן הוא...) — ענטוויקעלט אַ לעבהאַפטע טעטיגקייט פון ווערבירען מיטגלידער.

די דאָזיגע גרופּע האָט אָנגעהויבען אַרויסצוגעבען אַ וואָכענשריפט מיטן נאָמען „פראָנט".

לעצטענס איז צווישען אַברעמבסקין מיטן לוויז אויסגעבראָכען אַ סכסוך, מחמת דעם, וואָס דער ערשטער, אַברעמבסקי, זאָל האָבען נישט אויף געהעריגע צוועקען פערנוצט פּאַרטיי-געלד...

דעריבער האָט זיך לוויז, וועלכער האָט זיין זיץ-אָרט געהאַט אויף דער זאַווישאַ-גאַס, זיך פּראָקלאַמירט אַלס הויפּט-קאָמענדאַנט, און אַברעמבסקין איינגאַנצען דערזייטערט...

אַברעמבסקי ווידער האָט לוויז'ן דערקלעהרט אַלס „סאַמאָזוואַניעץ" און אויסגעשלאָסען איהם פון דער פּאַרטיי.

האָט זיך געמאַכט איצט תגא: די „פּאַרטיי" האָט זיך געשפּאַלטען, און עס ווערט געפיהרט אַ פערביסענער קאָנקורענץ-קאַמף צווישען די אַבּרעמבסקיסטען און די לוויז'יאַנער.

דער הוראַגאַן האָט נישט איבערגעריסען די טעלעפאָן-קאָמוניקאַציע

(א) לויט ווי מיר האָבען געמאָלדען, האָט דער שטורעם-ווינט, וואָס איז זונטאָג אַדורך איבער לאָדז און דער סביבה, אָנגעמאַכט אַ סך היזקות.

די לאָדזשער טעלעפאָן- און טעלעגראַף-דירעקציע אינפאָרמירט אונז, אַז אין דער טעלעפאָן- און טעלעגראַף-נעץ האָט דער שטורעם-ווינט נישט אָנגעמאַכט קיין בעדייטענדען שאָדען, און אַז די קאָמוניקאַציע פון לאָדז מיט אויסלאַנד און דעם לאַנד גופא איז נישט איבערגעריסען געוואָרען.

די סיטואַציע אין דער זייד-אינדוסטריע

ווידער אַ קאָנפערענץ אָהן אַ רעזולטאַט

(א) נעכטען איז אין אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט אונטערן פאָרזיץ פון'ם אַרבייטס-אינספּעקטאָר, אינזש. ווישניקאָווסקי פאָרגעקומען די פירטע קאָנפערענץ וועגען שליסען דעם קאָלעקטיוון אָפּמאַך אין דער זיידען-אינדוסטריע.

אויך דאָס מאָל האָט די קאָנפערענץ נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַט, ווייל די פאַבריקאַנטען האָבען דערקלערט, אַז דער איצטיגער אָפּמאַך איז גילטיג ביז'ן 1 אַפּריל ה. י. און אַז ביז דעם דאָזיגען טערמין האָבען זיי נאָך גענוג צייט צו איבערלייגען זיך וועגען די אַרבייטס- און לוין-בעדינגונגען.

די קאָנפערענץ איז מחמת דעם איבערגעריסען געוואָרען.

איבערגעפאָהרען אויף טויט

(א) אויפן שאָסע, וואָס פיהרט פון שיעראַדז קיין וויעלון איז אַן אויטאָ איבערגעפאָהרען אויף טויט דעם 62-יאָהריגען בעטלער אַנטאָני סטאַבלעווסקי.

דער שאָפער יאַקוב מישקאָווסקי איז צוגעצויגען געוואָרען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט.

נ. ע. אהרן רידער

נעכטען איז אין לאָדז געשטאָרבען דער בעקאַנטער האַנדוועקער-טוער אהרן רידער אין עלטער פון 61 יאָהר.

דער פאַרשטאָרבענער האָט געהערט צום עלטערען דור האַנדווערקער-עסקנים.

בעזונדערס איז דער פאַרשטאָרבענער געווען טעטיג אין די פאַרשידענע אויסגלייכונגס-קאָמיסיעס צווישען די האַנדווערקער און אַ דאַנק זיין תריפות און טאַקט דערפיהרט צו מילדערען די פאַרשידענע געשעפטליכע קאָנפליקטען צווישען די בעל-מלאכות.

ער איז געשטאַנען אַ רייה יאָהרען בראָש פון שידס-געריכט ביים צענטראַלען יודישען האַנדווערקער-פאַרבאַנד אין לאָדז. ת.נ.צ.ב.ה

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונד.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען

Dr. REICHER
פּאָלודניאָוואַ 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג, סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5— אָוונד

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל-גאַס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילען
פון'ם בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון ריינהאַרדט- און פּיסקאַטאָר-טעאַטערן
אלעקסאַנדער
גראַנאַך
היינט, דינסטאָג, 9.30 אָוונט
הנחה-פאָרשטעלונג
איינהייטס-פּרייזען
אַלע בילעטען נור 1 זל.
צום לעצטען מאָל
מיט אַלעקסאַנדער גראַנאַך
וועלט-געוויסען!
געדענקט! מאָרגען מיטוואָך
גרויסע פייערליכע
פּרעמיערע
שיילאָק
מיט אַלעקסאַנדער גראַנאַך
אַלס „שיילאָק".

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאָג, דעם 19-טען פעברואַר

6,48 פּליטען. 6,52 גימנאַסטיק. 7,07 פּליטען. 7,25 פּליטען. 7,50 רעקלאַמע-קאָנצערט 11,57 צייט-סיגנאַל. 12,03 ידיעות. 12,05 פּרעסע. 12,10 קאָנצערט. 1,00 ידיעות. 1,05 פּליטען. 3,30 עקספּאָרט. 3,35 בערזע. 3,45 טעאַטער-פּראָגראַמען. 4,00 קאָנצערט. 4,45 שמועס פאַר קינדער. 5,00 פּליטען. 5,25 רעפּעראַט. 5,35 לידער 5,50 ראַטגעבער פאַר ספּאָרטלער. 6,00 פּליטען. 6,10 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן. 6,45 ווירטשאַפטליכער רעפּעראַט. 7,00 קאָנצערט. 7,20 אַקטועלער שמועס. 7,30 לידער. 7,50 ספּאָרט. 8,00 „קאַרנאַוואַל אויף נאָרטען" — טראַנסמיטיע פון ווילנע. 8,25 פּליטען. 8.35 ידיעות. 8,50 פייערליכע אַקאַדעמיע לכבוד דעם 125-טען געבורטסטאָג פון פרידריך שאָפּין. 10,15 פּליטען. 10,25 רעקלאַמע-קאָנצערט. 10,40 טאַנץ-מוזיק. 11,00 ידיעות. קאָמוניקאַטען. 11,05 טאַנץ-מוזיק.

ר. איזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

120

— ביין, האָט דער אינספּעקטאָר פלוצלינג אויסגעשריגען, איך גיב מיין קאָפּ, אַז זי איז נאָך נישט אַרויסגעפאָהרען פון לאָנדאָן און ווערט אַזוי גיך נישט אַרויספאָהרען. זי איז צופיל ראַפינירט, צופיל געשיקט, אַז זי זאָל אַזאַ זאַך טון. זי פאַרשטעהט דאָך זעהר גוט, אַז קודם-כל וועלען מיר זי זוכען אויף דער באַהן און ביי די גרעניצען, דעריבער ווערט זי האַלטען פאַר נויטיג אַ געוויסע צייט צו בלייבען אין לאָנדאָן ביז די געשיכטע ווערט זיך בערוהיגען און ערשט דאַן ווערט זי פרוּווען אַרויסצופאָהרען. מ'דאַרף דעריבער זוכען נאָהענט פאַר דער נאָז.

דער אינספּעקטאָר האָט אויף דער שנעל אימפּראָוויזירט אַ בעראַטונג פון די העכערע פּאָליציי-בעאַמטע, און ס'איז אָרגאַניזירט געוואָרען אַן אָבלאַווע אין לאָנדאָן. דערווייל האָט מען אין ביוראָ אַ געבראַכט דאָס דינסטמיידעל מעריי. דער אינספּעקטאָר האָט זי גענומען אויף אַ קורצען פאַרהער.

— וואו איז אייער מאַדאַם? האָט דער אינספּעקטאָר געפרעגט.

— איך ווייס נישט.

— איהר ווייסט יאָ, האָט ער געדונערט. איהר ווייסט, ווייל איהר האָט דער פרוי רובין געהאָלפען ענטלויפען פון דער וואוינונג.

— איך האָב קיין שום אָהנונג נישט געהאַט וועגען דעם. אַז זי וויל ענטלויפען און אַז זי נאַרט אָפּ די פּאָליציי-בעאַמטע. איך האָב זיך ערשט אַרויסגעכאַפּט נאָך דעם ווי די פרוי רובין מיט דעם קינד איז אַרויס פון שטוב.

— גלויב איך, איך, אין דער אינספּעקטאָר מילדער געוואָרען. אָבער איהר קענט מיך איינגאַנצען איבערצייגען אין אייער אונשולד ווען איהר וועט מיר אויפריכטיג און גענוי ענטפערען אויף אַלע פראַגען, וועלכע איך וועל אייך שטעלען.

מעריי איז שוין געווען גרייט דערצו. קודם-כל האָט זי זיך אַליין שוין געוואָלט ראַטעווען.

— פאַרוואָס נישט. איהר דאַרפט נישט צווייפלען דעריין, אַז איך וועל אויף אַלץ ענטפערען אויב איך וועל נאָר וויסען וואָס צו ענטפערען.

— זאָגט מיר פריילין מעריי, ווער בעזוכט לעצטענס די פרוי רובין?

— פאַרשידענע מענשען און דאָס פון פאַרשידענע טיפּען. איך האָב דאָרט געזעהען אַ ריכע מענשען און פון דער אַנדערער זייט פאַרדעכטיגע טיפּען, דאָס איז עפּיס אַ געמיש פון מענשען וואָס איך אַליין קען נישט פאַרשטעהען.

— אפשר קענט איהר אַ נאָמען עפּיס?

מעריי האָט זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, צי ס'איז קיינער נישטאָ אין צימער און דאַן האָט זי געזאָגט.

— ס'איז דאָרט גאַנץ אָפט געקומען עפּיס אַ מיסטער דזשאָן קיסטער, ווי איך האָב געהערט זאָל דאָס זיין אַ הויכער פּאָליציי-בעאַמטער, איך אַליין ווייס נישט, צי דאָס איז אמת..

— נו יאָ, וועגען דעם ווייסען מיר. אָבער נאָך אַנדערע.

— אין די לעצטע צייטען האָבען אָנגעהויבען צו קומען פאַרדעכטיגע פאַרשוינען, וועלכע איך האָב אָבער נישט געזעהען קיין מעגליכקייט די צו זעהן און צו העהרען וועגען וואָס מ'רעדט.

— פאַרוואָס?

— ווייל ביי אונז איז געווען איינגעפיהרט, אַז די טיר האָט געמוזט שטענדיג די פרוי רובין אַליין.

— און ווען זי איז נישט געווען אין שטוב?

— דאַן האָב איך געהאַט אַ באַפעהל קיינעם נישט אַריינצולאָזען און אפילו נישט צו עפענען די טיר.

— טאַ פון וואַנען ווייסט איהר, אַז דאָס זענען געווען פאַרדעכטיגע פאַרשוינען?

— דערפון, וואָס די פרוי רובין האָט זיך שטאַרק געהיטען און דאָס געשפּרעך איז געפיהרט געוואָרען אין דער שטיל, אויס ביינערזייט האָט איך מאַנכעס מאָל אַרויסגעקוקט דורכ'ן פענסטער און געזעהען לויט דעם אויסזעהען און מלבושים, אַז דאָס זענען מענשען פון דער אונטער-וועלט.

— און איהר האָט זיך קיינמאָל נישט פאַרינטערעסירט דערמיט צוליב וואָס ס'קומען דאָרט אַהער די מענשען פון דער אונטער-וועלט.

— ס'האָט מיך שוין יאָ אינטערעסירט אין איך האָב גאָרנישט געקענט טוהן, אַ פּאָסטען בעקומען אין דער היינטיגער צייט איז אָבער זעהר שווער.

— מיר וועלען איך נישט פאַרהאַלטען, האָט דער אינספּעקטאָר געזאָגט, איהר קענט געהן אַהיים און ווערט זיך אינטערעסירען מיט דעם הויז ביז מיר וועלען אייך זאָגען וואָס איהר האָט צו טוהן..

מעריי איז אַוועקגעגאַנגען אין דער אינספּעקטאָר האָט פאַר זיך געהאַט אַ קלאָהר בילד וועגען דעם ווער די פרוי רובין איז און וואָס פאַראַ ראָל זי האָט בכלל געשפּילט ביי דער גאַנצער געשיכטע דער אינספּעקטאָר האָט נאָר נישט געקענט פאַרשטעהען וואָס פאַר מאָטיווען ס'האָבען בעוואויגען די פרוי רובין צו אַזעלכע מעשים, דאָס איז געווען דאָס גרויסע געהיימניש אין דעם גאַנצען ענין און נישט נאָר די פרוי רובין אָבער אויך דזשאָן קיסטער האָט דאָ געשפּילט אַ געהיימניספולע ראָל, ער איז דאָס געווען דער, וועלכער האָט אינספּירירט און בעשטעלט דעם גאַנצען מאָרד.

דער אינספּעקטאָר האָט זיך אָנגעהויבען דערמאָנען דעם גאַנצען פאַרלויף פון די אַלע פאַרברעכענס וואָס זענען פאָרגעקומען און געמאַכט זיך אַ פאָרשטעלונג פון אַלעם און דעם פּלאַן פון דער ווייטערדיגער טעטיגקייט.

קאַפּיטעל 27.

די לעצטע אויפטוען פון דער פרוי רובין

די פרוי רובין איז געפאָהרען מיט דעם קינד אין דער טאַקסיבקע און געטראַכט וואוהין זי זאָל פאָהרען און ווי אַזוי זי זאָל זיך אויסבעהאַלטען, דער ערשטער געדאַנק איז פאַרשטעהט זיך געווען ענטלויפען פון לאָנדאָן און אויב ס'וועט זיך איינגעבען קיין אויסלאַנד, באַלד אין איהר אָבער איינגעפאַלען, אַז דאָס אַוועקפאָהרען פון לאָנדאָן אין איצטיגען מאָמענט איז זעהר געפעהרליך די פרוי רובין האָט פון דזשאָן קיסטער גוט געוואוסט ווי אַזוי די לאָנדאָנער פּאָליציי איז אָרגאַניזירט און אַז אין פאַרלויף פון בלויז 5 מינוט וועט מען זוכען אין יעדען פאַרקעהרס-מיטעל, וועלכע פאַרבינדט די פּראָווינץ מיט לאָנדאָן, ס'איז נאָך נישט געווען דער פאַל, האָט די פרוי רובין געוואוסט, אַז מ'זאָל נישט אויסגעפינען אימיצען, וועלכער זאָל וועלען ענטלויפען פון לאָנדאָן, און איהר איז איינגעפאַלען זיך אַפּצושטעלען צייט'ן אין דער שטאָט און דאָ פאַרבלייבען אַ געוויסע צייט, ביז די קאָנטראָל אויף די וועגען און אויף די באַהנען וועט שוואַכער ווערען און זי וועט קענען ענטלויפען.

— מ'וועט דאָך נישט אויסזוכען יעדע שטוב אין לאָנדאָן, אַ געוויסע צייט קען מען רוהיג דאָ אָפּזיצען, נאָך מעהר ווען זי וועט דאָסמאָל נישט פאַראַטעט ווערען צוליב דעם, ווייל די וועלכע וואָלטען געקענט פאַראַטען ווייסען, אַז זי איז אַוועקגעפאָהרען און די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט וועט געלענקט ווערען אויף צו זוכען זי אויסער לאָנדאָן און דאָס וועט זי אויסנוצען, די פראַגע איז ביי איהר נאָר געווען וואו זי זאָל זיך אָפּשטעלען און איהר איז איינגעפאַלען אַוועקצופאָהרען אין דעם אינטערנאַט פון וואַנען זי האָט אַרויסגענומען מאַשעלע, דאָרט ביים אינטערנאַט געפינט זיך אויך אַ פּענסיאָנאַט וואו זי וועט קענען רוהיג זיצען אין שטאָט און בלייבען אַזוי לאַנג ביז זי וועט קענען אַוועקפאָהרען, דאָ וועט זי קענען לייענען צייטונגען און עווענטועל זיך קענען אָריענטירען אין דער לאַגע, אויב דאָרט וועלען זיך בעווייזען ידיעות וועגען איהר אָדער וועגען פאַרזאָגען, וועלכע האָבען אַ שייכות צום ענין..

(פאָרטזעצונג קומט)

„מיר ווערן יודען גארנישט געבן"

האט ראטמ. קאוואלסקי נעכטן ווידער א מאל קאטעגאריש ערקלערט אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע

אפגעווארפען אלע שטאטישע סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער שטאטישער בודזשעט־קאמיסיע איז ווייטער דעבאטירט געווארען דער שטאטישער בודזשעט.

די ענדעקעס האבען אויך דאס מאל ארויסגעוויזען זייער ענטגילטיגע שטעלונג צו דער יודישער בעפעלקערונג. עס זענען אפגעווארפען געווארען אלע סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס.

צום ערשט האבען זיי זיך אפגערעכענט מיט'ן שטאטישען פוילישען טעאטער און האבען פערקלענערט די סובסידיע פון 100.000 זל. אויף 50 טויזענד זל.

ווייטער זענען געגאנגען די סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס ווי: „ארט" 1000 זל., יודישע האנדווערקער־שול — 2.900 זל. תלמוד תורה של הרב מייזעל זצ"ל — 750 זל.

ראטמ. זיידע האט גענומען א ווארט און אנגעוויזען, אז אין פערהעלטניש צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, זענען די אנגעוויזענע סומען פון סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס בעדייטענד צו קליינע, דארף מען דריבער נאך פערגרעסערן די סומען.

ראטמ. אדוו. קאוואלסקי האט דערויף געענטפערט: „אונזער שטעלונג צו יודען איז קלאר, נאך וואס טראגט איהר זיך ארום מיט אילוזיעס. מיר וועלען פאר אייך, יודען, גארנישט געבען".

ראטמאן ליבערמאן האט דאן אויפמערקזאם געמאכט דעם אדוו. קאוואלסקי, אז נאכדעם ווי ער זאגט זיך נישט אפ פון פערדינען יודיש געלד, דורך פערטיידיגען א יודישען קליענט אין געריכט, האט מען געקענט האבען דעם איינדרוק, אז ער האט געענדערט זיין פיינדליכע שטעלונג צו יודען.

נאכדעם זענען פארגעלעזען געווארען די ווייטערדיגע פאזיציעס פון סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס: „טאז" — 500 זל. „לינת הצדק" —2.500 זל.

ראטמ. קאוואלסקי האט דאן פארגעלעגט צו שטרייכען די אלע סובסידיעס פאר יודישע אינסטיטוציעס.

ראטמ. זיידע האט דערויף אנגעוויזען, אז הגם עס איז שוין קלאר די לאגע נאך ראטמ. קאוואלסקי'ס ערקלערונג, קאן מען אבער פארט נישט שווייגען, ווען מען זעהט ווי די ענדעקעס פיהרען א קאמף נעגען קינדער, קראנקע און קאליקעס דערמיט, וואס מען רייסט ביי זיי אוועק די שטאטישע הילף. די נאכט־פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק" ערטיילט הילף אהן אונטערשיד פאר יוד און קריסט. ער אפעלירט אין נאמען פון עטיק, מענשליכקייט און גערעכטיגקייט איבערצולאזען אין בודזשעט די סובסידיעס פאר יודישע הילפס־אינסטיטוציעס.

ראטמ. מילמאן האט פארגעלעגט צו סובסידירען 10.000 זל. פאר'ן יודישען טעאטער.

אין דער אפשטימונג זענען אלע פאזיציעס פאר יודישע אינסטיטוציעס געשטראכען געווארען.

נאך דער אפשטימונג האט דער רעגירונגס־קאמיסאר אינזש. וואיעוואודזקי גענומען א ווארט און ערקלערט: „איך בין דערפאר עס זאל צוריקגעשטעלט ווערען די געשטראכענע פאזיציעס פאר די יודישע אינסטיטוציעס. איך האלט, אז דאס אויסשטרייכען פון בודזשעט די דאזיגע פאזיציעס, איז שעדליך פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

דערמיט איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

קלאנג־סינא־טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
די מעכטיגסטע זיטען־דראמע א. נ.
„האנדעל מיט לעבעדיגער סחורה"
(טענצערקעס פון בוענאס־איירעס)
דער פילם שילדערט ווי אזוי לייכטזיניגע פרויען פאלען אריין אין די נעץ פון פרויען־הענדלער. אין דער הויפט־ראלע:
DITA PARLO
— II —
„די וועלט אהן מענער"
שילדערונג ווי אזוי פרויען וואלטען געלעבט ליבעס־הונגער ווען אויף דער וועלט וואלט געבליבען איין מאנספערשוין.
אין די הויפטראלען: Raul Roulen
און 100 גירלס.
אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

רעטונגס־קייט פון „נותן־לחם"

ווער האט געשפענדעט און ווער ווערט ווייטער ארויסגערופען צו דער הילף־אקציע?

צו דער „רעטונגס־קייט" פון „נותן־לחם" פאר דער נויטליידענדער יודישער בעפעלקערונג שפענדעט ד"ר פיקעלני (שענקעוויטשא 82) 5 זל.

די פירמע „אייזענבערג און קאלאווסקי" (קארלא 5) שפענדעט 2 זל. און רופט ארויס די פירמעס: באנין און פאפאווסקי, שעניאווא (ציגעל־גאס 40), י. לעשטשינסקי (ציגעל־גאס 47), ראזענבערג (וואלטשאנסקא 67).

גרויסע הנחה־פארשטעלונג
„פון וועלט־געוויסען"
מיט אלעקסאנדער גראנאך
די רעפארטאזש־פיעסע „וועלט־געוויסען", וואס ווערט איצט געשפילט פון בעריהמטען ארטיסט אלעקסאנדער גראנאך אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" גייט שוין אראפ פון רעפערטואר.
כדי צו דערמעגליכען פאר די ברייטע מאסען צו קענען זעהען די פארשטעלונג, ווערט היינט געגעבען א גרויסע הנחה. אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זלאטע.
מארגען מיטוואך פייערליכע פרעמיערע מיט אלעקסאנדער גראנאך — „שיילאק".

געמשפט א הויזווירט

צוליב נאכלעסיגקייט אומגעקומען א מענש

(א) דעם 26־טען מאי פ. י. איז די לאקאטארקע פונם הויז אויף דער יודישער גאס נומער 11, חיה לענטשיצקא געקומען הענגען וועש אויפ'ן בוידעם.

בעת מעשה האט זיך איינגעבראכען די פאדלאגע איבער די טרעפען, און די לענטשיצקא איז ארונטערגעפאלען, צוקאליעטשענדיג זיך אויף טויט.

אין א פאר טעג שפעטער איז זי געשטארבען אין שפיטאל.

נעכטען איז געשטאנען פאר'ן געריכט דער באלעבאס פונם הויז, אברהם ארדינאנס, וועלכער איז בעשטראפט געווארען אין פערנאכלעסיגען דאס הויז, וואס עס האט געבראכט צו דעם אומגליקס־פאל.

אורטייל — מארגען.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר וועגערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוועגר.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

מארד און זעלבסטמארד אין א ווילנער יודישער פאמיליע

סטודענט יוחמיאל לעווין דער'הרג'עט טאטע־מאמע און שפרינגט אראפ פון 4־טען שטאק

ווילנע. שבת פארטאג איז אין ווילנע אויסגעפיהרט געווארען א שוידערליכער מארד און זעלבסטמארד. דער סטודענט פון ווילנער אוניווערזיטעט ירחמיאל לעווין האט געהרג'עט זיין פאטער און מוטער און נאכדעם אליין געפרובט בעגיין זעלבסטמארד.

ווי איז דאס פארגעקומען?

אויף ברייטער 12 (דאס זעלבע הויז גייט אויך ארויס אויף ליטעראצקע 9) האבען פערנומען א דירה אויפ'ן 4־טען שטאק דער 62־יאהריגער בשמים־קרעמער חנן לעווין מיט זיין פרוי די 56־יאהריגע בלומע און א זוהן, דעם 26־יאהריגען ירחמיאל.

5 פארטאג איז דער זוהן אויפגעשטאנען, מיט א גאלמעסער איבערגעשניטען דער מוטער דעם האלז און ארויסגעשניטען ביי איהר שטיקער פלייש. שפעטער האט ער מיט'ן זעלבען מעסער אויך צושניטען און שווער פערוואונדעט דעם פאטער. נאכדעם האט ער געעפענט דאס פענסטער און איז די וועש אראפגעשפרונגען אויפ'ן הויף.

פון זוהנ'ס געשרייען האבען זיך אויפגעכאפט די שכנים פון הויף. ווען מען איז אריין אין שטוב האט מען אונטערן בעט געטראפען ליגען די מוטער א טויטע. נעבען איהר זיינען געלעגען שטיקער פלייש, וואס דער מערדער האט פון איהר ארויסגעשניטען. אין צווייטע בעט איז געלעגען דער פאטער. ער האט נאך געלעבט. דער זוהן איז געלעגען אויפ'ן בויך און א קאלוזשע בלוט און געשריגען פון יסורים.

מען האט גלייך אלארמירט די פאליציי און די „גיכע הילף". דער דאקטאר האט נאר פעסטגעשטעלט דער מוטער'ס טויט און זי געלאזען אויפ'ן ארט. דעם פאטער מיט'ן זוהן האט מען איבערגעפיהרט אין יודישען שפיטאל. דער פאטער איז אין עטליכע שעה ארום געשטארבען. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז דער זוהן האט צובראכען ביידע פיס און א האנד, זיין לעבען דראהט אבער נישט קיין געפאהר.

די סבות פון מארד

וועגען די סיבות פון מארד און זעלבסטמארד קורסירען אין שטאט פערשיידענע ווערסיעס.

לויט איין ווערסיע זאל דער מערדער האבען געהאט א כלה, אן אָרימע מיידעל פון ווארשע, מיט דעם מיידעל קען ער זיך שוין א לענגערע צייט. די עלטערען האבען געשטערט דעם שידוך און איהם נישט געלאזען מיט דעם מיידעל חתונה האבען. א צייט האט ער שוין זיך מיט איהר אינגאנצען נישט קאמוניקירט. לעצטענס זענען צו לעווינען דערגאנגען ידיעות, אז זיין געוועזענע כלה קלויבט זיך חתונה צו האבען מיט א צווייטען. ער האט אנגעהויבען מאכען סקאנדאלען די עלטערען, אז זיי זאלען איהם ערלויבען חתונה צו האבען מיט דעם מיידעל. דער סוף איז געווען, אז די עלטערען האבען שוין מסכים געווען אויפ'ן שידוך און דער זוהן איז אוועקגעפאהרען קיין ווארשע. ער איז שוין אבער געקומען א טאג נאך זיין כלה'ס חתונה און דאנערשטאג איז ער צוריקגעקומען קיין ווילנע. די דאזיגע מעשה האט אויף איהם אזוי געווירקט, אז ער האט אפגעטון זיין שרעקליכען טאט.

לויט א צווייטער ווערסיע האט לעווין געהרג'עט טאטע־מאמע און געפרובט בעגיין זעלבסטמארד, ווייל ער איז געריהרט פון זינען.

ווער איז דער מערדער?

דער מערדער איז געווען בעקאנט אין שטאט מיט זיינע סקאנדאלען און אוואנטורעס. מיט א 2 חדשים צוריק האט ער געמאכט א סקאנדאל אין קינא „פאן". ער האט דאן געזידעלט דעם יודישען קאנטראלער און דערביי בענוצט אנטיסעמיטישע ארגומענטען. ער האט זיך אפילו געווארפען אויפ'ן קאנטראלער שלאגען. לעווין האט דערפאר פרייטאג געדארפט האבען א פראצעס. דער פראצעס איז אבער אפגעלייגט געווארען, ווייל דער אנגעקלאגטער האט זיך נישט געשטעלט.

לעווין האט געענדיגט דעם הומאניסטישען פאקולטעט און איצט געווען אויפ'ן 3־טען קורס מעדיצין.

וואס זאגט דער מערדער?

בייטאג איז צו לעווינען אין שפיטאל געקומען דער אויספאר־שונגס־ריכטער און אויסגעהערט איהם. לעווינס תשובות זענען נישט קיין קלאהרע און מאכען טאקע אן איינדרוק ווי פון א נישט נארמאלען מענשען. ער האט ערקלעהרט, אז די עלטערען האבען געוואלט דער'הרג'ענען, צוליב דעם האט ער זיי פריהער דער'הרג'עט.

דעם גאנצען טאג איז נעבען מערדער'ס בעט אין יודישען שפיטאל געשטאנען א פאליציי־וואך. נאך דעם ווי דער מערדער איז אויסגעהערט געווארען דורכ'ן אויספארשונגס־ריכטער האט מען איהם 4 א זייגער נאכמיטאג איבערגעפיהרט אין טורמע אויף לוקישקעס און אוועקגעלייגט אין טורמע־שפיטאל.

אין דער פאמיליע לעווין איז דאס שוין דער צווייטער זעלבסטמארד. מיט 2 יאהר צוריק איז דורך דעם זעלבען פענסטער ארויסגעשפרונגען און דער'הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט דעם מערדער'ס א שוועסטער. ס'מיידעל האט זיך גענומען דאס לעבען, ווייל די עלטערען האבען איהר נישט דערלויבט חתונה צו האבען מיט א בחור, וואס אין זיי נישט געפעלען געווארען.

מאנטאג איז פארגעקומען די לוויה

ביים טויטען קערפער פון דער מוטער איז געבליבען שטיין א פאליציי־וואך. שפעטער האט מען די טויטע איבערגעפיהרט אין מתים־שטיבעל פון „יאקוב". אהינצו האט מען אין אוונט אויך איבערגעפיהרט דעם פאטער.

בידע לוויות פון פאטער און פון דער מוטער זענען פארגעקומען מאנטאג בייטאג.

פאליציי האט דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין לעווינס שטוב. דער עיקר האט מען געזוכט צווישען דעם מערדער'ס זאכען נאכדעם האט מען די דירה פער'חתמעט.

די ידיעה וועגען דעם שוידערליכען מארד און זעלבסטמארד האט אין שטאט געמאכט א שטארקען רושם.

קליינגקייטען

צי דארפען מיר זיך שרעקען פאר א גרויס געווינס?

פון ב. א. גליקסמאן

כידוע, קען קיין שום חברה אדער אינסטיטוציע נישט עקזיסטירען פון חודש־געלד.

אפילו די פריוואטע שפענדען דעקען נישט די הוצאות, מוז מען תמיד זוכען א זייטיגען גראשען, דהיינו: בלימעל־טעג, טעאטערס, קאנצערטען, בעזונדערס טאנץ־אוונדען, וואס גיבען מייסטענס הכנסה, די פארלעך מיינענדיג אז ביי יעדען דריידעלע, שיטען זיך זעמדעלעך פאר די הונגעריגע, טאנצען זיי טאקי מיט גרוים חשק ביז'ן טאג אריין. האט מען זיי דערפאר געקרוינט מיט'ן נאמען „מצוה־טענצלער".

נישט יעדע אינסטיטוציע קען זיך ערלויבען אזא פרעהליכקייט, למשל, פאר'ן „בית מחסה לזקנים", וואו חסידישע יודען זיצען און לערנען תורה, ס'זאל ס'יונגווארג טאנצען גאנצע נעכט? ס'וואלט געקלונגען ווי חוזק, די אינסטיטוציע וואלט פערלוירען איהר גלאנץ און דרך ארץ. זוכען מיר א ראדיקאלע הילף, וואס ס'זאל נושא חן זיין.

זאמלען מיר נדבות אין דאלארובקעס און „בודראוולאנעס". דאס קאפיטאל איז זיכער, ס'טראגט א קליינעם פראצענט און מ'קען זוכה בגורל זיין, געווינען גרעסערע סומעס געלד.

כ'מוז מודה זיין, אז דאס געפינט א גוטען אפקלאנג און אפילו קמצנים, זאגען זיך נישט אפ פון אזעלכע שפענדען. דאס בעוואוסטזיין, אז מיט אזעלכע שפענדען קען מען גליקליך מאכען די אינסטיטוציע, מקיים זיין דעם „והדרת פני זקן" אויסערדעם וועלען זייערע נעמען פעראייביגט ווערען מיט דעם געווינענעם בייטראג. מיט צימער און בעטען וועלען זייערע נעמען בעשיינט ווערען. און זייערע קרובים נויטליידענדע, וועלען אויפגענומען ווערען בכבוד גדול בחינם. אלעס צוזאמען גיט זיי חשק צו שפענדען „דאלארובקעס" און „בודאוולאנעס".

אונז פערוואלטונגס־מיטגלידער איז דאך ביים איצטיגען קריזיס נישט מקנא צו זיין. נאר דער בטחון צום געווינס טרייסט אונז צייטענווייז.

מכוח א גרויסען געווינס, דערצעהלט אנ'אויסלענדישע צייטונג א מעשה נורא: אנ'ארימער פריזיער האט געוואונען 5 מיליאן פראנק, און דער קאלעקטאר האט פשוט מורא געהאט איהם מבשר צו זיין די בשורה טובה, אז ער זאל נישט חלילה פאלען אין חלשות פאר איבערראשונג. האט ער איהם צוגעשיקט א דאקטאר, ער זאל זיך לאזען ראזירען און ביי דער געלעגענהייט מוסר סוד זיין, אז ווי ס'מאכט זיך זאל כאטש א דאקטאר זיין ביי דער האנד.

דער דאקטאר זיצט שוין איינגעזייפט, פרעגט ער דעם פריזיער: „דו שפילסט אויף דער לאטעריע?

— יא.

— ווי וואלט זיין ווען דו זאלסט געווינען א מיליאן פראנק?

— וואלט איך אייך בחינם ראזירט".

און ווען עס וואלט געווען 5 מיליאן?

— וואלט איך אייך א העלפט געשענקט.

איז טאקי דער דאקטאר האלב־ראזירט און האלב פערזייפט געפאלען אין חלשות.

קוים אפגעראטעוועט, איז דער פריזיער געפאלען 2 מאל אין חלשות. ראשית פאר איבערראשונג פון גרויסען געווינס, והשנית פאר'ן אוועקשענקען א העלפט דעם דאקטאר.

און איך טראכט מיר, צי דארפען מיר זיך שרעקען פאר א גרויס געווינס? דאנקען וועלען מיר דעם איידעלען שפענדער, און אויפגעריכט וועלען ווערען זקנים און זקנות.

אוי, ווי קאלט מען שוין דערביי

מעלדונג

געז. „קולטור־ליגע".

די געז. „קולטור־ליגע" גיט גרויס הנחה־בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען פון אלעקסאנדער גראנאך אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

קינא־סעאנסען.

די געז. „קולטור־ליגע" גיט גרויס הנחה־בילעטען אין די בעסטע קינאס, ארדענט אין יעדען שבת און זונטאג פריהמארגענס אין די בעסטע קינאס.

„פילהארמאניע".

די געז. „קולטור־ליגע" גיט גרויס הנחה־בילעטען אויפ'ן קאנצערט פון בעריהמטען פידלער י. מאנען.

שטאט־גאלעריע פארק שענקעוויטש

די געז. ק. ל. גיט גרויס הנחה־בילעטען אין דער שטאטישער גאלעריע אויף דער אויסשטעלונג פון וו. סקאטשיסלאס.

ענגליש־קורס.

די געז. ק. ל. ארגאניזירט א העבער־קורס פון דער ענגלישער שפראך. דער אפצאהל איז א קליינער. 420

די קאנצעלאריע איז טעטיג יעדען טאג פון 10–2 און פון 4–10 אוונד. טעלעפאן 15-191.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוונד.
זונטאג און יום־טוב פון 9–11 בייטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

היטלעריסט פערפאלגט א יודיש מיידעל

און נאכדעם פערליבט ער זיך אין איהר

(ענדע פון דער 5־טער זייט)

זעצער, אבער קיין ארבייט האט ער נישט.. ער גע־פינט נישט קיין ארבייט אין זיין פאך, און ער לעבט ריכטיגער געזאגט, מוטשעט זיך, ווי אלע ארבייטס־לאזע מענשען, פון א צופעליגען פערדינסט..

מיר האבען צוזאמען פערבראכט אין קאפע א שעה צייט. איך רוק איהם צו א גלאז קאפע מיט א זעמעל:

— ביטע, הער גיאבער, טרינקען זי דעם קאפע.

ער לאזט זיך נישט לאנג בעטען. זיינע אויגען האבען אזש אויפגעלויכטען פון זשעדנעקייט. קענטיג אז דער נאצי־בעל־תשובה האט שוין א היבשע צייט נישט געגעסען. אמת, מיר זענען שוין דא צוגעד־וואוינט צו אזוינע זאכען נישט פון היינט אן, אין אונזערע מקומות הונגעריגען טויזענדער מענשען. אבער ווען איהר זעהט א הונגעריגען מענשען, א מענש וואס האט נישט צו עסען, מאכט דאס אויף אייך א שרעקליכען איינדרוק.

דאס ערשטע פערזיכערט ער מיר, אז קיין „פאגראם־העלד" איז ער קיינמאל נישט געווען. אמת, ער האט געגעבען אין „יודע", דעם הע־העלער, איניגע „אהר־פייגען" (קלעפ), האט ער אבער אויך געקראגען פון יענעמ'ס זייט איניגע „זאפטיגע אהרפייגען", וואס שפילט דאס שוין פאר א ראל היינטיגע צייטען? אמת, זאגט ער ווייטער, ווען ער זאל געווען פערבלייבען אין היטלער'ס דייטשלאנד אלס נאצי־שטורמיסטען־פיהרער, וואלט איהם אפשר געווען אויסגעקומען נאך איניגע „העריען יודען" ארייננצוזוואפען עטליכע קלעפ, אבער מען דארף נישט פערגעסען, זאגט ער, אז ער איז געווען א פערפיהרטער פון היטלער'ס אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע, די דאזיגע האס־פראפאגאנדע, וועלכע האט אוועקגעשטעלט די דייטשע יודען ווי טויט־פיינד פון דייטשלאנד און וועלכע האט ווי א בראנד־פייער ארומגעכאפט די דייטשע פאטריאטישע יוגענד. אבער איצט האט ער חרטה אויף זיינע פריהערדיגע אנטי־סעמיטישע מעשים און ער פערדאמט די היטלער־באנדע, וועלכע ראטעט אויס די דייטשע יודען. איבריגענס, זאגט ער, געפינען זיך אין דייטשלאנד א גרויסע צאהל קריסטען, וועלכע פערדאמען די היטלער־באנדע און בעצוג אויף די יודען און וועלכע זענען עפענטליך אדער אין געהיים יודען־פריינד. און וואס אנבעלאנגט איהם זעלבסט, האט ער ביי זיך אפגעמאכט מיט אלע זיינע קרעפטען צו בעקעמפען די היטלער־באנדע און דעם נאצי־פאשיזם.

— אויס איבערצייגונג, אדער אויס „פער־זענליכען" גרונד? — פרעג איך איהם.

ער שמייכעלט אביסעל פערשעהמט. געוויס, זאגט ער, איז דער פערזענליכער גרונד געווען דער „אנשטויס" צו דער איבערצייגונג, אבער ווער עס ניכטערט זיך אויס פון היטלער'ס ראסען־האס־טשאד ביי דעם עפענען זיך די אויגען און ער דערזעהט דעם אפגרונד פון דער אנטיסעמיטישער דומהייט און די בעסטיאליטעט פון די יודען־פערפאלגונגען און מען מוז זיך שטעלען אין די רייהען פון די קעמ־פער געגען ראסען־האס און היטלער־בארבאריי.

איך א געוויסען זין גיב איך איהם אנצוהער־ניש, אז ער זעלבסט איז אויך א קרבן פון היטלער'ס בארבאריי, ווייל ביי נארמאלע פערהעלטנישן וואלט ער דאך מסתמא פערווירקליכט זיין ליבעס־אידעאל.

ער האט מיר ערקלערט, אז ער איז נישט דער איינציגער. פאראן אין דייטשלאנד היינט א סך אזעלכע געמישטע ליבעס־פארלעך, וועלכע האבען דארט קיינע אויסזיכטען צו הייראטען. זיי מוזען זיך אויך היטען, אז די נאצי־בארבארען זאלען זיי נישט „כאפען" און נישט ענטדעקען זייער ליבע, ווייל דאן זענען ביידע צדדים פשוט איינגעשטעלט מיטן לעבען.

בייי מאגען־בעשווערדען, דארם־פערשטאפונג

בעווירקט א גלאז נאטירליך ביטערוואסער

Franciszka Józefa

א שנעלע בעלעבונג פון דער פערדייאונג, פערגעט דעק טווריס. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד־אפטעטשנעס.

פון שטאטישען טעאטער „סקאלא"

היינט דינסטאג, 8 אווענד ווערט געגעבען די קאמעדיע א. נ. „דער בלומען־וועג".

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	99.75
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	46.50
4 „ דאלארובקא —	54.50
7 „ סטאבילייזאציע (אמ.)	73.25
5 „ ווארשאווער פ.־ב. 1934	61.75
5 „ לאדזער .	54.00
ענגלישער פונט — — — —	25.86
דאלאר אפיצ. 5.29 נישט אפיצ. —	5.26
גאלד־דאלאר — — — —	8.87
אלד־רובל — — — —	4.55
דייטשער מארק — — —	2.02

„VERONIKA"

היינט פרעמיערע!

די שענסטע ווינער קאמעדיע א.נ.

FRANCISZKA GAAL אין דער הויפט־ראל די רייצענדע ● (גרויס אוז קויש וועראניקא) ●

אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע PAT און אויך FOX

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

קליינע אנאנסען 1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

סוחרים, פאבריקאנטען און אנגע־שטעלטע! בוכהאלטער־בילאנסיסט פיהרט האנדעלס־ביכער שטונדענווייזע לויט די שטייער־געזעצען פון אלערליי בראנזשעס, נעמט אן נאך איניגע פירמעס. לערנט אויס בוכהאלטעריע פאר א קליינעם אפ־צאהל. מאשין־שרייבען קורס 10 זל. אינ־פארמאציעס אין ביורא צעגעלניאנא 25.

איך בעזיץ א געשעפט מיט א פאר טויזענד זל. קאסע אויף נאוואמיעסקא גאס איך זוך א קאמיסיאן אדער א פערטרעטונג אין דער מאנופאקטור־בראנזשע אדער א שותף צו דער צייג־בראנזשע. אפערטען אין דער אדמ. אונטער „דער סוחר"

צוליב אבריזע צו פערקויפען גע־לעגענהייטליך א סוויטער־פאבריקעל מיט א 10־ער און א 12־ער מאשין, עווענט. מאשינען בעזונדער. אפערטען אין אדמ. אונטער „Nr. 56" 6296

א שדכן, וועלכער פערקעהרט אין בעסערע הייזער, ווערט געזוכט. צעגעל־ניאנא 20, וו. 22. 6292

א יונגערמאן פון 21 יאהר זוכט צו קויפען א סערטיפיקאט, עווענטועל א דרישה געגען א גוטע בעלוינונג. — אפערטען אין אדמ. אונטער „L.K." 6879

אבפאהרענדע קיין פאלעסטינע לערן איך אויס א נוצליך פאך אין משך פון א קורצע צייט. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „P. P." 6287

צו פערקויפען א 9־ער הענדשקע־מאשינדעל צו רונדע ארבייט אין גוטען צושטאנד. זאוואדזקא 19, וו. 26. 8679

Meble do stołowego i sypjalni (nowoczesne) okazyjnie do sprzedania. Dzwonić 117-49.

ראקאלען

איבערצוגעבען א שעהן צימער פראנט, פארטער, 2 פענסטער, עלעקטריע און גאז־קוך, ביי פעלדמאן, לוטאמיער־סקא 36. 6297

שנעל־דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 09־255

פיהרט אויס:

בריף־בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, פערלאבונגס־ און חתונה־קארטען, וויזיט־קארטען, פריקא־און קאנפעקציע־עטי־קעטען, שטרימף־באנדראלען

רעעל !!! מאדערן און שנעל !!! און ביליג

18 ד. ה. ווערט ביי דער לאדזער אפטיילונג פון דער

פויליש־פאלעסטינער האנדעלס־קאמער

פיעטריקאווער 113 ערעפענט ווערען א לייען־זאל פון אלע פאלעסטינער צייטונגען אין ענגליש און העברעאיש, ווי אויך איני־ און אויסלענדישע צייטונגען. טעטיג פון 10 פריה ביז 10 אווענד.

ראטעוועט אייער געזונט

קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאסעס. — גומי־זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 09־177 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

צו פערמיטען אין הויז שרודמיעסקא 7 פראנט, 3. שטאק 2, 3 און 4 צימערן מיט אלע בעקוועמליכקייטען, אין די אפיציגעס 2. און 3. שטאק 2, 3 און 4 צימערן מיט בעקוועמ־ליכקייטען, אין די אפיצינעס ענטשפרעכענדע לאקאלען; דא אויך א בעקעריי, פראנט־געוועלב מיט א צימער. 6286

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 89־179

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט זונטאג פון 11—2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזן

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 09־246

נעמט אן פון 4—8 אווענד.

אוירען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 81־127

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווע־אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולא־טארישעס פון 9—2 און פון 4—8 אווענט.

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

זגערזשער 17

טעל. 33־116

רענטגען־גאבינעט

ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום

פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אווגט.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

Poradnia Wenerologiczna

זשעלאנא 2־פיעטריקאווער 47

טעל. 33־189

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד

ווענעריש־קראנקע, מענער־שוואכע און הויט־קראנקהייטען.

אנאליזען פון בלוט און אורין.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 73־122

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונגד.

וועגעריש־קראנקע, מענער־שוואכע און הויט־קראנקהייטען.

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס־סטאציע

איז טעטיג א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל

א בעראטונג 3 זל.

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער—שוואכע

פיעטריקאווער 90 טעל. 45־129

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8—2 נאכמ

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 40־159

פראנט, 1־טער שטאק.

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4

זאל'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .

ליסטער דער שפאלטע 50 פראצ. טייערער. אויסלענדער 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט, שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פערלעגען, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.